Sud

Revistă editată de
„Asociația pentru Cultură și
Tradiție Istorică Bolintineanu"

7-8

NR. 7-8 SERIE NOUĂ (152-153) • ANUL XVII • Noiembrie - Decembrie 2013
apare din anul 1996

Publicație editată cu sprijinul Primăriei orașului Bolintin Vale, județul Giurgiu
www.revistasud.ro

Jean Steriadi - ***Stradă la Balcic***

Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu vă urează Sărbători fericite și un an mai bun.
La mulți ani !

Editorial

Amintiri

Vasile GRIGORESCU

S-au împlinit 150 de ani de când sub mandatul de ministru al lui Dimitrie Bolintineanu se înființa Facultatea de Litere din București. 1863 fusese un an greu, 1864 avea să fie încă și mai și, însă cu niște realizări epocale care își vor pune amprenta pe transformarea României într-un stat modern și într-o oază a bunăstării, invidiată de toți vecinii în deceniile premergătoare Marelui Război.

Greu de judecat acum realizările acelor timpuri după măsura în care noi le respectăm moștenirea. S-ar putea spune mai degrabă că-i un motiv de întristare decât unul de exuberanță a spiritului. La începutul unui an ar fi poate mai nimerită înșirarea întâmplărilor fericite decât zgândărirea unora triste, dacă nu s-ar întâmpla ca să atingă însăși esența sufletului nostru. Și dacă nu suntem în stare să punem umărul la îndreptarea lucrurilor, măcar să le cunoaștem starea și să ne asumăm partea noastră de vină.

Atunci, în decembrie 1863, era promulgată Legea secularizării averilor mănăstirești, pământene și închinate deopotrivă, cu efecte benefice pentru starea generală a țării și fundamentul împroprietăririi țăranilor clăcași. Ministru al Cultelor și Instrucțiunii era tot el, Dimitrie Bolintineanu. Consecințele acestei legi sunt în mare parte cunoscute, ceea ce este de mai puțină notorietate este uriașul jaf de patrimoniu care s-a petrecut atunci. În lunile premergătoare și posterioare promulgării legii, mii de hrisoave, documente, condici și odoare bisericești au fost scoase ilegal din țară luând drumul străinătății, în principal al Muntelui Athos. De multe ori, prin mituirea celor ce erau însărcinați de către statul român tocmai să împiedice aceste fapte. Peste 20.000 de documente din Moldova și Țara Românească au părăsit atunci, pentru totdeauna, neamul pentru care fuseseră date de către domnii cei vechi ai țării. S-a scurs de atunci un veac și jumătate și nici o autoritate – laică sau bisericească – nu a întreprins demersuri pentru recuperarea lor, într-o formă or alta, fiind ascunse astfel cunoașterii nostre. Încercări, însă după puterile lor limitate, au fost făcute de mari istorici ai noștri. Din nefericire, încetul cu încetul, ei ne părăsesc și-i tot mai greu să ne păstrăm speranța și vie dorința de cunoaștere. Și datoria de a cunoaște. S-au dus așa, și-i păstrăm vii în amintirea noastră, Dumitru Năstase, Petre Ș. Năsturel, Constantin Bălan. Un volum, cu rezumate numai, ale documentelor românești de la m-rea Simopetra era anunțat prin 2008. N-a apărut de atunci din pricină de bani, în primul rând.

Dacă am spune că bulgarii, spre exemplu, mai păstrează datorită vicisitudinilor numai câteva zeci de documente medievale care să le ateste bogata istorie, la care se închină ca la icoane, în timp ce noi permitem ca o altă țară să ne împiedice accesul la propria istorie, rușinea resimțită ne-ar crește nemăsurat. Dar la puțini, se pare. După ocuparea Bucureștilor, în primul Război Mondial, trupele bulgare au mers țintă la Arhivele noastre Naționale de unde au ridicat toate documentele slavone pe care le-au găsit, sub pretextul că sunt o parte inseparabilă a culturii lor. Numai intervenția comandamentului german, care a oprit camioanele, deja încărcate, în drum spre Dunăre, a împiedicat un alt jaf de proporții catastrofale.

Pasajul de mai sus și-a dorit a fi un exemplu de cum prețuiesc alții patrimoniul nostru. Despre cum îl prețuim noi se vede pe toate drumurile și reiese cu limpezime din presă.

„Opriți vânătoarea clădirilor vechi !", își strigă durerea profesorul Pippidi, căruia îi adăugăm consternarea arheologului Cătălin Bem când nu i se permite accesul în necropola medievală de la Bucșani din motive de „mușchi", sau pe a altuia când vede o clădire de patrimoniu „anvelopată în polistiren" și cu „termopane" și, din nefericire, putem continua la nesfârșit. Cultura românească rezistă mai degrabă prin oameni decât prin instituții. În rest, numai de bine.

La mulți ani !

Superb de forță brună...

de Alexandru Macedonski

Superb de forță brună și musculi insolenți
În tine fac să nască visări genesiace,
Trămit să te-nfășoare de câte ori îmi place
Fluidul invizibil de germeni violenți,
Superb de forță brună și musculi insolenți.

În visul tău de-azi-noapte superb de forță brună,
Sunt eu care prin cuget nălucă am intrat,
Cu gladiul vigoarei sunt eu ce-am fulgerat
O roșie splendoare pe corpul nins de lună,
În visul tău de-azi-noapte, superb de forță brună.

Archanghel de pierzare cu musculi insolenți,
Pândesc prielnicia triumfului năpraznic,
Superb de forță brună, cu zâmbetul obraznic,
Căci port în mine demoni lascivi și turbulenți,
Superb de forță brună și musculi insolenți.

Oameni de lângă noi
DIMITRIE BOLINTINEANU
pag. 10

Am citit despre...

Vise spulberate și lipsa unui proiect de țară

Florentin POPESCU

De ani buni tot citim prin ziare și auzim la televiziuni despre tot soiul de infracțiuni, majoritatea penale, mai toate referitoare la fel de fel de furturi, tranzacții ilegale, într-un cuvânt de devalizarea țării sub varii forme și în aproape toate locurile. De la vlădică până la opincă, precum zice o vorbă bătrânească, se petrec nereguli, se fură într-o veselie și de peste tot, dar mai ales de la stat. Și cum o altă vorbă, veche și ea, zice că peștele de la cap se strică, corupția s-a întins ca o pecingine de la guvernanți și parlamentari și până la primarul din cea mai mică așezare românească, așa încât, mergând pe firul aceleiași zicale, nu mai este mult și peștele se va strica până la coadă.

A ajuns aproape o banalitate să aflăm, cotidian, de astfel de „întâmplări", fapte și acțiuni reprobabile. Presa și televiziunile trăiesc o adevărată voluptate din a ni le prezenta și de a face, astfel, un portret cât se poate de urât, dacă nu cumva chiar sumbru, al țării. Ca și cum în toată România nu s-ar mai petrece nimic frumos, ca și cum ne-am afla pe marginea unei prăpăstii de căderea în ea nemaiputându-ne salva nimeni și nimic.

Au trecut douăzeci și cinci de ani de la evenimentele (Revoluție sau ce-o fi fost !) din decembrie 1989 și noi, cei care am trăit acele momente ne mai amintim încă ce entuziasm cuprinsese atunci inimile românilor. Se visa la o lume mai bună, se visa dezvoltarea țării în libertate, se visa progresul ne toate planurile. Progresul colectiv și progresul individual. Nimeni nu știa încotro ne îndreptam, însă toți credeam ca vi fi mai bine, mai frumos, întrezărind un viitor promițător pentru toartă lumea.

(continuare în pag. 2)

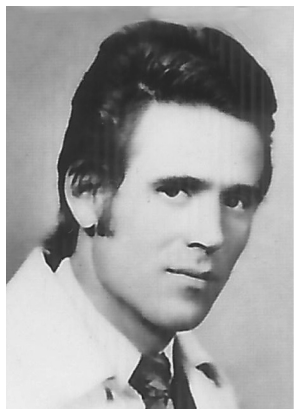
Miron Kiropol
Poeme pag. 3

Gabriel Dragnea
Panait Istrati pag. 4, 12, 13

Emil Lungeanu
Carta drepturilor și libertăților poetului pag. 4

Constanța Crudu
Misterul statuii de la Cotroceni pag. 9

Un înger pe drumul spre idealul meu...

Dumitru Dumitricã

Era în primăvară, cam prin anul 1976, dacă ţin bine minte. Lucram pe atunci la staţia de tratarea apei de la Roşu. Un bun amic din localitatea Ruşeţu, Dumitru Istrate, abătut şi el prin lumea şantierelor, se ţinea scai de mine, după ce citise câte ceva din manuscrisele mele, să mergem la revista *Luceafărul*. El se vânturа de o vreme prin lumea presei şi a literaturii şi desigur, trebuie să recunosc, avea har în ale scrisului, mai cu seamă în poezie. De fapt citise în întregime un caiet al meu, de vreo mie de pagini, cu titlul *Ilustrate de pe front*. La început, pentru fiinţa mea, proza şi nu poezia se afla pe primul loc. Cu ea voiam eu să încep lupta în numele idealului meu pătimaş: literatura. Trebuie să mărturisesc că m-am hotărât foarte greu, chinuitor de greu, spre a-l urma pe amicul meu. Menirea de scriitor era, este şi va fi totdeauna sfântă pentru făptura mea...

Era într-o zi de joi, zi pe care nu o voi uita niciodată. De cum am încheiat programul de lucru – era către amurg – am pornit copleşit de un val de emoţii însoţit de prietenul meu. Totdeauna am fost emotiv şi dacă este adevărat că sufletul omului nu se schimbă, aşa am rămas întotdeauna. Am avut mult de pierdut datorită acestei slăbiciuni a firii mele dar nu e timpul, desigur, să evoc aceasta, acum şi aici. Este totuşi o certitudine că ceea ce dobândim prin gene cu greu putem schimba. Am pornit, cum spuneam, către Casa Scânteii însoţit de amicul şi totodată tizul meu, Dumitru, cu manuscrisul de o mie de pagini sub braţ, cu o copertă naivă, pictată de mine... Odată ajunşi aici, m-a impresionat profund această clădire colosală. Pătrundeam întâia oară aici şi în minte îmi stăruia tulburător cuvintele „Poarta raiului”, dicton pe care, după cum îmi spusese prietenul meu, îl rostise poetul Nicolae Dragoş, redactor şef pe atunci al revistei *Luceafărul*, în faţa unor tineri începători care sosiseră aici. Am urcat la etajul doi, aripa dinspre nord. Era forfotă multă pe holul lung unde se afla redacţia. Veneau aici, după cum aveam să aflu mai târziu, tineri de prin toate colţurile ţării, de la Maramureş la Iaşi sau Craiova, pentru a da doar un singur exemplu. *Luceafărul* de atunci era ca o adevărată şcoală de literatură pentru începători.

Amicul Istrate era, după cum lesne am aflat, cunoscut pe acolo... În sfârşit, după o neîndurătoare aşteptare ca de veacuri, am trecut pragul împreună cu însoţitorul meu. Simţeam că de abia mă mai ţineau picioarele iar cât priveşte graiul, pe moment, parcă pierise cu desăvârşire, curmat ca de o forţă nevăzută. Redacţia era într-o sală încăpătoare în care erau orânduite mai multe birouri, un şir pe lângă marile ferestre, altul pe lângă peretele cu uşa şi cei din ambele capete ale încăperii. Odată pătruns aici, m-am simţit pierdut de parcă mă aflam în faţa unui juriu la o instanţă judecătorească. Se lăsa înserarea şi prin largile ferestre cădea o lumină cu nuanţe de albastre-verzui, o fascinantă lumină primăvăratică dintr-un amurg tot mai violet. Prietenul meu a dat să mă conducă spre un birou unde se afla binecunoscutul şi regretatul Nicolae Velea, alături de un alt redactor mai tânăr, dacă nu mă înşel, poetul Mihai Gavril Albastru. Dar, de la un birou aşezat pe lângă peretele din capătul salii, înclinând uşor capul la salutul nostru, ne-a invitat o doamnă cu o privire tandră, expresivă, îndemnându-ne binevoitoare să ne apropiem. Era o tânără femeie blondă care, cum spuneam, avea o privire sinceră, plină de simţire şi cu alură ca de zână salvatoare pentru mine în acele clipe răzvrătitoare. Era foarte frumoasă, cu ochii ei expresivi din spatele cărora, ca prin nişte tainice ferestre, simţeai că te priveşte un suflet ales. Privirea ei mi-a dat curaj iar emoţiile care mă torturau hain s-au mai potolit. Eu, care eram atât de pierdut, am simţit-o în acele clipe ca o magică punte, ca o speranţă ce da să mă poarte tainic spre limanul dorit. Am avut norocul ca întâia oară, în prima mea zi de temerară încercare, să ajung în acea neuitată seară de primăvară în faţa celei mai talentate scriitoare din literatura română la acea vreme şi nu numai, aşa cum aveam să mă conving nu peste mult timp. Dacă aş fi avut ghinionul să ajung în faţa unui redactor ranchiunos, căci sunt cu duiumul şi astfel de indivizi în lumea literaturii, ca pretutideni de altfel, cu greu aş mai fi reuşit să-mi recapăt încrederea cu firea mea pătrunsă de această meteahnă a emoţiilor. Prietenul meu, sigur de el, m-a recomandat cu nonşalanţa sa de om altruist. Mă aflam în faţa scriitoarei Sânziana Pop, ce făcea parte din secţia de proză a revistei. Cu glasul stins de emoţie abia am reuşit să rostesc câteva cuvinte cu privire la arzătoarea mea dorinţă de a deveni scriitor...

Foarte comunicativă şi binevoitoare, scriitoarea Sânziana Pop mi-a vorbit cu multă înţelegere, încurajându-mă şi cred cu certitudine că făptura ei de o profundă simţire a intuit în acele clipe eventualul zăcământ nativ literar ce se afla închis în labirintul sufletului meu.

Am observat că a impresionat-o coperta în culori vii, cu imaginile naive în care eu îmi răstignisem sufletul ca pe un altar, căci m-a întrebat cine a pictat-o. Mai înainte de a-i răspunde eu, a intervenit salvator şi de această dată, prietenul meu spunând că mă ocup oarecum şi cu pictura. Dar despre acel moment de neuitat chiar îndrăgita scriitoare avea să scrie mai târziu o tulburătoare însemnare despre mine, aşa cum eu nicicând nu aş fi fost în stare să o fac, cu titlul *Un contemporan*, apărută în *România liberă*. Acea însemnare o voi cuprinde în paginile unei cărţi de evocări cu titlul *Prieteni pentru toate timpurile*, în pregătire pentru tipar. Am rămas mult timp lângă biroul ei, timp în care m-a întrebat de unde vin, despre familia mea, cu ce mă ocup şi de la ce vârstă am început să scriu, arătându-se mişcată de patima mea arzătoare pentru scris. Ce a urmat ? Timp de peste doi ani aveam să mă simt ca într-o ucenicie, generoasa doamnă fiind un suflet nobil care s-a preocupat întotdeauna de evoluţia mea, dându-mi sfaturi şi recomandându-mi cărţi şi spunându-mi: „Trebuie să faci o baie de lectură de vreo doi ani”. Apoi mi-a zis răspicat că nici nu vrea să audă că nu voi lua diploma de bacalaureat, ceea ce am şi făcut, cu multă trudă dar şi cu dârzenie pentru că aveam în paralel şi lupta pentru câştigarea existenţei, deloc uşoară...

Aşa cum chiar domnia sa scria în acea însemnare că „pritenul meu din Câmpia Română, mi-a devenit ca o rudă apropiată”, într-o zi spre toamnă, am avut bucuria să primesc vizita ei la Bolintin, împreună cu soţul, tot atât de îndrăgitul fotbalist Florin Cheran, care evolua pe atunci la echipa Dinamo Bucureşti. Un tânăr altruist, un adevărat cavaler, pe care eu îl admiram pentru jocul elegant. Deşi eu eram rapidist, mi-a rămas în minte o fază, cinematografică aş putea spune, realizată de el, când cu o impresionantă stăpânire de sine a săltat mingea peste portarul Rapidului, Rică Răducanu, ieşit mult din poartă, marcând astfel un gol antologic. De câteva ori am ajuns împreună şi la Palatul Mogoşoaia, unde pe atunci scriitorii aveau rezervate camere drept „case de creaţie” într-acest decor fascinant.

Timpul a trecut şi eu am continuat lupta neîntreruptă în numele idealului vieţii mele. Da, lupta cu „Cuvântul”, care este mai puternic decât omul, dar şi cu viaţa, care şi ea este mult mai puternică decât efemera fiinţă umană. Apoi a urmat, cum ştim cu toţii, o aprigă furtună de lume, o rezidire prin care caravana ei ireversibilă s-a îndreptat către alte orizonturi mai tumultoase şi necunoscute... Ceea ce a rămas însă cu certitudine pentru făptura mea, este eterna amintire şi recunoştinţa pentru această făptură deosebită, cu un suflet nespus de generos, însetat numai de frumuseţe şi puritate, care este scriitoarea Sânziana Pop, întâiul mentor adus de Dumnezeu în calea mea.

Vise spulberate şi lipsa unui proiect de ţară

(urmare din pagina 1)

Toate aceste aspiraţii nu ţineau în niciun caz de politică, ci mai degrabă de economic şi de social, de cultură şi de spiritualitate.

Ce a urmat s-a văzut. Ce este astăzi se ştie: economia s-a prăbuşit, cultura abia mai respiră, învăţământul a devenit un fel de poligon de încercare pentru tot soiul de programe, proiecte şi idei ale celor care s-au perindat/se perindă la putere, astfel încât pentru absolvenţii de licee (şi nu numai pentru ei) nu se văd de fel perspective, nu se întrevede un viitor cât de cât concret şi realist. A crescut şi creşte în continuare analfabetismul. A crescut şi creşte abandonul şcolar - firesc, până la urmă, dacă ne gândim că mulţi părinţi şi-au luat lumea în cap şi au pornit care-ncotro prin lume să-şi caute de lucru şi să câştige o pâine.

În plan spiritual nu numai că statul şi-a luat mâna de pe cultura scrisă (nemaifinanţând reviste şi edituri), ci a şi lăsat/lasă în paragină (ceea ce este de o gravitate fără margini - şi asta se va vedea în timp !) monumente, situri arheologice, case memoriale etc., care pentru alţii ar fi obiective de mândrie naţională şi ar aduce în preajma lor mii de turişti din toată lumea. Dar la noi nu. La noi nu-i pasă nimănui de ele. Ori, cui îi pasă n-ar nicio putere să schimbe starea de fapt.

Nu trebuie să fii specialist, economist, sociolog, finanţist, chiar şi politician pentru a vedea cum de la un an la altul totul se degradează.

Nu trebuie să fii specialist pentru a vedea cu ochiul liber cum de douăzeci şi cinci de ani încoace toţi cei care au ajuns la putere şi-au urmărit interesele lor personale, de familie, de grup sau de partid, neavând o privite de perspectivă pentru ţară. Şi cum acţiunile lor - chiar şi atunci când erau bine intenţionate, au avut, nivel naţional o pondere mică. Doar pe ici pe colo s-a mai cârpit câte ceva: s-au dat câţiva bani pensionarilor şi salariaţilor şi cam atât.

Văzând aşa lucrurile, ne putem întreba (şi întrebăm la rândul nostru) de ce nu există o viziune mai largă, privind viitorul drumului pe care merge ţara ? De ce se găsesc soluţii doar pe (şi de pe) o lună la alta, doar de pe un an pe altul, ca şi cum România ar fi într-o permanentă situaţie de avarie ?

Sigur, nici guvernului şi nici parlamentului nu le putem cere rezolvări miraculoase, fiindcă un program de ţară presupune însumarea ideilor unui mare grup de specialişti din toate domeniile. Asta, fără îndoială, au ştiut-o toţi cei care s-au perindat prin scaunele puterii din 1989 şi până azi. O ştiu cu siguranţă şi conducătorii noştri actuali. Dar de ce, atunci, nu se acţionează în acest sens ?

Desigur, nu pretinde nimeni şi ar fi absurd să pretindă punerea în circulaţie a unor programe pe zece ani, ori a unor cincinale ca pe vremea comunismului, însă nici să mergem aproape orbeşte şi cu paşi mici nu se ştie încotro nu este o soluţie.

Sunt sigur că mai avem – încă ! - specialişti care n-au plecat din ţară şi care ar putea contribui la ieşirea României din ceaţa în care se află azi. Trebuie doar să fie capacitaţi, să fie chemaţi să-şi pună în valoare ideile şi sugestiile.

Nu mi-a plăcut niciodată să mă amestec în treburile altora - şi cu atât mai puţin în cele ale politicienilor noştri din ultimii douăzeci şi cinci de ani ! -, după cum nu-mi fac nici iluzii că gândurile adunate în acest colţ de pagină vor schimba ceva în viziunea şi mentalităţile puternicilor zilei. Însă, la capătul celor pe care le-am spus nu pot să nu mă întreb: dacă noi nu avem un proiect de ţară (firesc, elaborat în funcţie de posibilităţile şi resursele naţionale, de relaţiile din cadrul Uniunii Europene, în fine de conjuncturile şi obligaţiile internaţionale etc.), atunci de ce nu urmăm, nu preluăm modelul unei ţări occidentale avansate şi care, s-a văzut în timp !, a dat bune rezultate pentru locuitorii ei ? Chiar dacă, la o adică, l-am putea adapta situaţiei de la noi. Că, slavă Domnului, exemple sunt destule. Trebuie numai să deschidem ochii şi să le privim mai de aproape.

BOLINTIN - Istorie în imagini

70 DE ANI MAI TARZIU

Bolintin Vale, 1944-2013

Miron Kiropol (n. 1936, la București) a debutat în poezie cu volumul *Jocul lui Adam* (1967), urmat de alte două: *Schimbarea la față* (1968) și *Rosarium* (1969), ultimul rămas însă nedifuzat și ulterior dat la topit drept represalii pentru că, în septembrie 1968, profitând de o invitație la un colocviu de poezie ce urma să aibă loc în Belgia, să ia decizia de a nu se mai întoarce în țară. Are șansa de a fi sprijinit de personalități precum Pierre Emmanuel sau Vintilă Horia. După un scurt interludiu spaniol se stabilește definitiv în Franța, la Paris. Aici urmează timp de un an cursurile Institutului Catolic și lucrează ca paznic de muzeu. Între timp începe să picteze, din nevoia de a se face cât mai repede înțeles, reușind să expună, să se facă remarcat și chiar să vândă din tablourile sale. Cu trecerea timpului devine poet și scriitor de limbă franceză, tipărind în anii 80 șase volume de versuri (*Dieu me doit cette perte*, *Auguste nostalgie du sang*, *Chasteté régnante*, *Signes légendaires*, *Apophtegmes de l'amour*) și în 1991, unul de proză memorialistică foarte specială, poematic-filosofică, *Diotima.*

A tradus în românește din Eugenio Montale, Cecco Angiolieri, Dino Campana, Salvatore Quasimodo și din lirica olandeză contemporană, iar în franceză din Ion Caraion și Mircea Dinescu. În 1992 a fost distins cu premiul Uniunii Scriitorilor și cu cel al Academiei Române, iar în 1997, la primul Festival Internațional de Poezie de la Oradea, i se acordă Premiul *Opera omnia*.

Miron Kiropol – *POEME*

*

Un cântec pe mai multe voci
E drumul pelerinului,
Voci de rugăciune și voci de blestem,
Căci rugăciunea învingând în el,
Vine blestemul să-l sfâșie
Cu colții tuturor fiarelor
Căzute din cer și ieșind din pământ,
Îmbrăcate în haosul demonic.
Vin fiarele și au ca suspin blestemul
Creat de diavol pentru a pustii
Rugăciunea Atotziditorului.
Deci stai cu mâna pe pumnalul
Îmbăiat în cristelniță,
Sacru rostind cuvintele.
Lasă-te păzit de cântul tainic al păsărilor
Când vestesc nașterea oului,
Lasă-te hărăzit sâmburelui
Care coace invizibilul.
(30 septembrie 2011)

*

Cerșeam o aventură de har în nevăzut
Și ai venit cu spaima surâsului tău crud.
Din care facere veneai
Cu solzi de aur pe inimă și grai,
Reptilă preafrumoasă cu clopoței la gât,
Întoarsă către mine, cu zeii fumegând
Dacă-ți vedeau privirea, și tu le-o făceai dar,
Drăcească floare cu prăpastia hotar.
Doctoru-mi spune să nu mai am trecut.
Ce bună e uitarea prin care umblu mut.
(1 octombrie 2011)

*

De mii de ani sunt Veșnicului carte;
Inimii lui, urcior cu albe toarte.
De mii de ani, substanța nevăzută
Ce iese din aur și cu aur sărută:
De mii de ani, vărsat în carne
Cu Veșnicul, inimii mele arme.
De mii de ani, trec de la un pământ la altul,
De la o limbă la alta, sunt înaltul
Coborât mai jos decât țărâna,
Sunt adevărul cerșind să-ți afle mâna,
Zeiță a tuturor, Veșnicului și mie,
Frumoasă ca un copil
Pe o corabie de hârtie.

*

Ce e puritatea ? E graiul
Nevăzutului.
Ce e inima altceva decât hrana Spiritului ?
Ce e cuvântul chiar nepronunțat,
Decât vorbirea Spiritului când el tace.
Ce este omul ? Ceva ce a fost
Și prin nimic se regăsește.
(3 octombrie 2011)

*

Mi s-a părut că exist
Poate ca înger cu zbor de ametist,
Acolo unde înfloresc norii
Cei mai zguduiți de furtună.
Zburam și luam formă
Acestor fantome de sus
Care păreau că înghit abisul.
Inima îmi bătea dusă de valuri
Către secretele maluri
În visul de a nu mai reveni
În om, carne, sânge, speranță,
Căci ziua nu mai avea decât puntea
Pe care mergeam către mine
Cu tot ceea ce era stăpân peste paradis.

*

Doamne, cât îmi ești carne !
Câtă îmbrăcăminte peste carne îmi ești !â
Cât sânge din mine îți curge prin carne
Și învață să spună povești !
Nu știu nimic,
La ce bun să știu ?
Știu numai un lucru, că din degete îmi cresc
Trandafirii și spinii
Care îți sunt coroană.

*

Dacă îmi mai rămâne ceva,
E fetusul pământului ghemuindu-mi-se în inimă,
E fetusul cerului peste el
Dându-i să sugă
S-ar spune că sunt mort de mult,
S-ar spune că sunt viu dintotdeauna,
Viu peste mort, mort peste viu,
Strâns în clește de Domnul începutului,
De domnul prezentului sfârșit,
Domn care mă cerșește,
Domn pe care îl cerșesc.

*

Ce bătăi de tobe sălbatice
Poate să aibă inima
Chiar smulsă din piept,
Chiar după moarte.
Nu tace sub pământ
Cum nu a tăcut pe pământ,
Nu tace în veșnic
Cum nu va tăcea niciodată.

*

Tu ai venit, desigur, și nu te-am întâlnit,
Abisul vechi din mine l-ai zărit,
Făcându-ți-l unică iubire,
Pe când stăteam la coadă
Cu morții antici pentru ispășire.
Tu ai venit desigur, natura a tăcut.
Doar îngeri fără aripi gemeau din mine mut.
(4 octombrie 2011)

Florin Colonaș și Miron Kiropol

Carta drepturilor și libertăților poetului

Până să citesc culegerea de *Reguli despre nesfârșit* întocmită de Nicolae Oprișan (Editura Tracus Arte, colecția *Poezia de azi*, 2012), crezusem că un bărbat se dedică facerii de poezie numai în două situații, respectiv: (1) pentru că nu are o nevastă, sau (2) pentru că are o nevastă. Se vede însă treaba că am subestimat oferta Euterpei, căci iată-l pe slujitorul și apologetul dumneaei decretând : *șapte motive pentru a fi poet // unu: niciunul / doi: poți să arunci cu pietre în înger / fără a te învinovăți / trei: poți să-l aștepți pe Dumnezeu / într-o gară banală până se face târziu / și el să întârzie / patru: poți să revii oricând în viață / ca orice nou început / cinci: poți să iubești o mie de femei / șase: fără adjective, fără trecut / șapte: poți fi un apus și un răsărit în același timp / (depinde dacă sexul tău înflorește în cele din urmă)*. Să nu ne pripim însă a trage de aici concluzii într-un mod naiv, căci nu vorbim de proclamația de la Islaz ori de la Timișoara**:** în ciuda aspectului său limitativ, numărătoarea nu epuizează defel argumentele semnatarului. Aproape pagină după pagină, volumul în discuție reciclează permisivul „POȚI” ca pe un clișeu al limbajului legislativ, constituindu-se în ansamblu ca o adevărată cartă a drepturilor și libertăților fundamentale ale Poetului: *poți trăi în prezent ca o lecție de anatomie. / poți începe / nopțile cu tine disecat. poți fi un înger / clandestin. poți citi ce scrie pe tine / câte amprente sunt pe cer / sau păsări amânate / de propria lor metamorfoză* [splendidă această completivă ! – n.n.] // *(ca într-o oglindă / ai putea să te vezi alungat din / trupul tău / ca într-o oglindă fermecată)* etc. Sau tot așa altundeva: *pot să te mint / sunt o victorie clandestină / a unei istorii* etc. Și încă: poți *să mângâi trandafirul pe spate* etc. Sau chiar invocarea directă și declamativă a autorizării Muzei: *am dreptul să dăinui / în cântecul tău de lebădă / am dreptul să fiu / singurul supraviețuitor // tu ești iubita / tu mă dezlegi / de zăpezi de pământ / făcându-mă să exist / cât o frunză / cât un anotimp // am dreptul la neuimire / la ceea ce nu e timp / și risipire / foșnind a chip pictat pe nisip // am dreptul să dăinui / cât un asfințit în care / doarme un sfânt tăinuit de lut*. Pentru un cititor neatent, un asemenea discurs liric de tip declarativ ar putea trece drept o simplă fanfaronadă, ceva în genul legii din 18 Floreal (7 mai) prin care revoluționarii francezi decretaseră, nici mai mult nici mai puțin, recunoașterea divinității și nemurirea sufletului: *Le peuple français reconnaît l'existence de l'être suprême et l'immortalité de l'âme*”. Dar ar fi o eroare să nu luăm în serios ideologia acestei puneri în versuri a principiului spencerian al libertății pozitive preluat de la Kant („poți face orice vrei, dacă nu lezezi libertatea celorlalți”). Căci dincolo de un inspirat generic al cărții, din „reglementarea nesfârșitului” Nicolae Oprișan își face chiar propriile *arte poetice*, ca unul ce „își scrie singur necuprinsul”. Și tocmai în acest necuprins, desigur, își are fundamentul „carta” libertăților lui, în estomparea frontierelor și a certitudinilor ce deschide larg porțile

Emil Lungeanu

oricăror posibilități, ființa însăși având duble ori multiple grade de apartenență ca în mulțimile matematice intersectate: *am dinți de tablă / și un râs alcătuit din pământuri rare / trăiesc de pe o zi pe alta / Dumnezeu îmi pune perfuzii // sunt fericit ca un tramvai în stația abisală* / ***sunt în două lumi în același timp*** [s.n.] / *trăiesc un paradox în care locuiesc furnici* / ***nimeni nu mai urcă, nimeni nu coboară*** [scara lui Iacov băgată în revizie – n.n.] / *sfârșitul liniei a fost undeva pe aici / sfârșitul liniei presupune mult nesfârșit* etc. A nu se confunda însă cu noul paradoxism al lui Florentin Smarandache (bazat pe autonegarea scrisului) ori cu perspectivismul individual al sofiștilor de altădată (dus de un Trasimacos până la extremism utilitarist), cu care legislatorul *Regulilor despre nesfârșit* nu are nimic comun. Negațiile lui Nicolae Oprișan nu se vor o contestație, ci o strategie a evaziunii. Diagnosticul de poezie „gnoseologică” pus de metodica prefață a lui Lucian Gruia rămâne valabil, de fapt, doar în măsura în care vorbim de o cunoaștere de tip apofatic, precum în mistica ortodoxismului răsăritean. În rest, atunci când scrie „cine știe dacă avem timp sau nu”, sau *nu mai știu nimic despre umilința rară / a unui înger care, fără aripi / nu se poate locui până la refuzul ființei sale / sorbind beția unor reguli despre nesfârșit // îți spun, poate și tu îți spui, și el poate își spune / totul se conjugă până la îngroparea de viu / e semn că vei trăi mereu înăuntrul cercului / desenând pe nisip cuvinte obscure / pe care nu o să le mai știm* etc., poetul mai degrabă face figură de agnostic. Cert este că demersul său sapiențial nu duce deloc lipsă de originalitate. Oricât ai scărpina volumul de față, nu vei găsi în paginile lui nici urmă de academism, calapoade și modele scoase de la naftalină, afară doar de unele vagi reflexe nichitiste rămase probabil din vremea când Grigore Hagiu saluta elogios prezența lui Nicolae Oprișan în presa literară și în diverse antologii colective. E de-a dreptul uimitor că, după o lipsă de vizibilitate de vreo patru decenii bune, acest discret condei (cel mai rezervat din câte cunosc azi, editorial vorbind) are acum o asemenea prospețime, ca și cum stăpânul său absent s-a aflat de fapt în tot acest răstimp, vorba lui Mihai Antonescu, „aici dintotdeauna”. Are deci dreptate poetul să decreteze *poți să revii oricând în viață / ca orice nou început* – un distih la care „veșnic debutantul” Arghezi s-ar fi grăbit astăzi cu siguranță să subscrie. Revenirea în scenă a lui Nicolae Oprișan aprinde încă o stea pe cerul literaturii actuale, pe care mulți abia îl mai zăresc, orbiți de strălucirea noului „star” de tinichea pe nume Hypermarket, cu al său stupid prefix. Un candidat la bacalaureatul din 2012, comentând *Luceafărul*, explica savant: „Numele Hyperion vine din alăturarea a două cuvinte *hyper* și *ion*. Deci îl chema Ion, dar era mai activ.”

Publicistica lui Panait Istrati

Între datorie morală și sursă de existență

Gabriel Dragnea

Dincolo de aceste două coordonate fundamentale care au contribuit la construirea edificiului literar de care beneficiem astăzi, consider importantă sublinierea aspectului de autoinstruire și completare în plan spiritual și intelectual ale omului Istrati.

O imagine polisemantică ni se dezvăluie în scrisoarea lui Istrati către Romain Rolland, din 20 august 1919, și anume momentul întâlnirii cu viitorul său prieten Mihail Mihailovici Kazanski. Întâlnirea din brutăria „prăpădită, murdară și slinoasă” avea să-i ofere mai târziu o prietenie plină de peripeții, dar și o viață conturată în spiritul vagabondajului. Mihail avea să fie călăuza unui spirit care urma să se trezească din amorțeală.

„Pe gulerul hainei sale, doi păduchi se plimbau agale, iar în mâini ținea o carte franțuzească.” Ce bizar ! Ce ciudată imagine, incredibil de asemănătoare cu aceea care urma să se contureze. Panait Istrati, „hamalul socialist din portul Brăilei”, născut și crescut într-o societate mizeră, într-un spațiu închis avea să devină dezrădăcinatul vagabond al lumii, purtător al treselor intelectualității franțuzești.

Pe tot parcursul vieții sale, Panait Istrati a trăit sub zodia revoltei interioare, din dorința de a se descoperi pe deplin într-un orizont fără perspective. Om al instinctului, consideră soarta parte integrată în inima fiecăruia.

„Așa e soarta mea. Și soarta e în inima noastră. Suntem mari sau mici sau mediocri, prin inima noastră, căreia ne supunem orbește. Ea ne duce și la bine și la rău. Unde mă va duce a mea ? Cine poate știi ? [...] Aș vrea să fiu de folos omenirii acesteia care suferă, din vina ei, datorită egoismului ei. Dar gândul meu se îneacă în propria mea mizerie. Dar nu moare omul de foame... Aș fi total nefericit dacă, chiar dacă aș mânca numai pui fripți, aș fi nevoit să trăiesc călcându-mi pe suflet...”

Fără a călca pe drumul compromisurilor flagrante, Panait Istrati s-a înscris pe tabelul concurenților ce pun pariu cu viața.

Neacceptând destinul comun celor de aceeași condiție socială cu a lui, nu-și refuză nimic din ceea ce-i poftește inima. Pentru el, fuga, sau mai bine zis nestatornicia este rezultatul nemulțumirii pe care i-o oferă spațiul și clipa. Nonconformist, Panait Istrati nu este omul pendulărilor, al indeciziilor, ci omul care trăiește momentul indiferent de conjunctură: „sunt zece zile de când m-am întors la Paris și cu toate că oamenii stimabili nu contenesc să mă felicite, (în urma apariției *Chirei Chiralina*, n.a.) eu nu încetez ca în fiecare zi, de câte zece ori, să urc pe o schelă de opt metri pentru a spoi zidurile Liceului St. Louis, din B-dul Saint-Michel 44, totul pentru 32 de franci și 50 centime, și asta fără ca tovarășii mei de lucru să se îndoiască de dubla mea piele.”

De ce datorie morală ?

Deși ar putea să sune retorică întrebarea, sunt două aspecte ale acestei datorii morale, ca fețele aceleiași monede. Primul aspect este legat de nedreptatea săvârșită voluntar de politic asupra societății sugrumate, alături de care și pentru care Panait Istrati luptă dorindu-se a fi ceasul deșteptător al masei amorțite. Al doilea aspect este datoria morală față de „glasul de la Villeneuve”, care l-a impresionat pe Istrati „cu accentul său deosebit: atunci când ai ceva de spus și darul de a exprima, renunțarea este o crimă, iar lenea o rușine”.

„Așa mi-a fost mie dat, să mă întorc cu fața către toate punctele cardinale. Dar nu din interes. Ci numai ca

(continuare în pag. 12)

JUDECĂȚILE OAMENILOR ȘI JUDECĂȚILE LUI DUMNEZEU

Don C. Ștefan

Domnul doctor Gheorghe Bârlă este consăteanul meu, al lui Horia Bădescu și al lui Victor Gh. Stan, toți trei din Aref, intrați demult în Uniunea Scriitorilor Români, dar și altor șapte-opt apropiați ai condeiului, cu talent și stăruință, care au publicat deja mai multe cărți și despre al căror viitor ne putem exprima cu optimism.

El nu este un profesionist al scrisului, deoarece a practicat, de-a lungul vieții sale active, până la cei peste șaptezeci de ani de-acum, o meserie mult mai folositoare oamenilor: aceea de a vindeca trupurile de năvala imprevizibilă a bolilor.

Dar iată că, într-un târziu, scrisul a devenit a doua sa vocație – practicându-l cu talent și sensibilitate.

Abia de câțiva ani, îmi trimite, din când în când, câte o carte nouă, uneori ediția a doua, revăzută, îmbunătățită și mult completată, după experiența acumulată, între timp, după modelul credinței sale – deoarece am dedus că s-a răsfrânt acum într-un fel luminos, de a se dărui, asupra sufletelor oamenilor. El speră că un suflet credincios și echilibrat are un efect binefăcător și asupra trupului, ceea ce demonstrează artistic și în povestirile acestei a doua ediții a cărții sale, ca un testament moral lăsat urmașilor, al credinței sincere în Dumnezeu și al fidelității față de oameni.

Ca un om înțelept și prudent ce este, m-a testat mai întâi telefonic, spunându-mi că această formă a fost completată cu noi povestiri semnificative, cu alte întâmplări despre viață și moarte, receptate în anii care au trecut de la prima apariție a cărții sale, perioadă în care, aflându-se la pensie, a avut mai mult timp să se dedice luminoasei îndeletniciri a scrisului. I-am răspuns că-i aștept solia cu bucurie și nerăbdare, că am să-i citesc (și recitesc) povestirile de la prima până la ultima filă, fiindcă numai astfel îmi voi da seama de progresul sufletului, al cărui îndrumător s-a ales el însuși a fi.

E vorba de sufletele oamenilor în vârstă, care se apropie de „trecerea dincolo", cum inspirat numește el moartea, fiindcă un om cu o mare credință în Dumnezeu nu se teme de moarte, ori măcar o privește ca pe o dreaptă judecată a lui Dumnezeu, pentru faptele săvârșite pe pământ.

Fiindcă titlul cărții este *Judecățile oamenilor și judecățile lui Dumnezeu* (Ed. Camparo, București, 2011), autorul sugerând o înțelegere nouă a realității: că judecățile oamenilor nu se potrivesc întotdeauna cu ale lui Dumnezeu, deoarece omul are o existență limitată, pe când Dumnezeu judecă la parametrii veșniciei, unde sufletele noastre nu pot intra decât purificate, deși, uneori, omul credincios se străduiește să le descifreze tainele din vreme, pocăindu-se pentru greșelile anterioare.

Încrezător, deci, și împăcat după convorbirea cu mine, pe care, probabil, mă credea un fel de port-drapel al scriitorilor arefeni, mi-a expediat cartea, cu o foaie binecuvântată în interior, fiindcă printre rândurile ei presimțeam parcă un suflu sfânt, revărsat asupra cititorilor, bucuroși că suntem așa: cu inimile curate și cu sufletele credincioase.

Dar fila aceea, care-mi electrizase imaginația, nu era o scrisoare obișnuită, așa cum am crezut inițial, ci fotocopia unui răspuns, cu antet și ștampilă de la Patriarhia Română, respectiv de la Cabinetul Patriarhului.

Consăteanul meu, Gheorghe Bârlă, doctor de trupuri și de suflete, trimisese volumul său acolo – și iată ce răspuns primise: „Cabinetul Patriarhiei. Stimate domnule doctor Gheorghe Bârlă, Confirmăm primirea la Reședința Patriarhiei a volumului *Judecățile oamenilor și judecățile lui Dumnezeu*, pe care ați avut amabilitatea de a-l dărui Preafericitului Patriarh Daniel. Preafericirea Sa a luat act cu bucurie de darul dumneavoastră, pentru care vă adresează mulțumiri, felicitări și părintească binecuvântare. Din încredințarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Consilier patriarhal coordonator…" (Urmează semnătura și ștampila).

Am reprodus răspunsul parțial cu mare bucurie, fiindcă mi se pare un gest cu totul deosebit de prețuire a unui arefean scriitor, care a primit astfel de cuvinte de laudă.

Povestirile din acest volum, mult îmbunătățite ca formă și îmbogățite ca număr, merită, într-adevăr, întreaga noastră admirație.

Prezentarea cărții este făcută de Aristide Buhoiu, sub un titlu bine ales: *Prefața unei speranțe*, din care citez: „*Judecățile oamenilor și judecățile lui Dumnezeu* sunt, de fapt, confesiuni pe care doctorul Gheorghe Bârlă ni le face, după o viață trăită între triumf și deznădejde, între bucurie și lacrimi, confesiuni fără judecăți și idei fixe, lăsându-ne șansa de a medita la toate câte sunt evocate în cartea sa".

Pornind pe urmele acestui îndemn, mi-am reamintit sau mi-am completat datele pe care voiam să le prezint și cititorilor noștri. Doctorul Gheorghe Bârlă a profesat cu succes în Stroiești și Mușetești și în alte câteva localități din împrejurimi, s-a bucurat de o apreciere deosebită pentru meritele sale profesionale și bunătatea sufletească, iar în ultimii ani activi, ca o recompensă a acestor calități, a fost transferat în municipiul Curtea de Argeș, unde are și locuința stabilă și unde a lucrat până la pensionare. Soția sa a fost profesoară de română; au avut patru copii, dintre care o fiică, Graziela Bârlă, juristă și om de afaceri, a candidat, într-o vreme, pentru funcția de Președinte al țării, alături de Emil Constantinescu și Ion Iliescu.

Deși nu a fost cea victorioasă, simplul fapt că a ajuns până la această culme competitivă constituia pentru noi, arefenii, un motiv de mândrie. Sunt și înfrângeri care rămân, în conștiința oamenilor, ca niște victorii morale pentru totdeauna. Tot ea este aceea care se ocupă de tipărirea periodică a cărților tatălui său, medicul scriitor.

În această ediție, povestirile lui Gheorghe Bârlă se apropie și mai mult, pin alcătuire și moralitate, de genul prozelor lui Gala Galaction, Ion Agârbiceanu și Vasile Voiculescu. Fiecare lectură pare un îndrumar creștin, cu un exemplu selectiv că e bine să fim credincioși, cinstiți, harnici și modești – câteva dintre ele incluzând și unele sintagme sau citate din textele religioase.

Sunt evocate amintiri din copilărie, chipurile părinților, cu un comportament pilduitor pentru copiii lor (*Rădăcini ale credinței*, p. 13), ni se prezintă anii de la Liceul *Mihai Viteazul*, din Capitală și cei de studenție la Medicină (*Fie, pentru tine*, p. 57), ocuparea unui post, după absolvire (*În căutare de parohie*, p.72), momente deosebite din activitatea de medic (*Maria*, p.36 sau *Din câți doctori*, p. 196) precum și câteva lecturi în care ne îndeamnă să nu vorbim urât și să nu blestemăm cele sfinte (*Atenție cum vorbim*, p. 36, *Despre hulă*, p. 38, *Salutul cel de toate zilele*, p. 127) și altele.

Un loc important îl ocupă viața de familie (*Uite, Doamne, ce ar fi*, p. 91) sau trimiterile directe la credință și biserică (*Cum iartă Dumnezeu păcatele*, p. 68, *Mă duc la Ierusalim*, p. 86, *Despre sfânta cruce*, p. 96), astfel de texte înmulțindu-se la cea de a doua ediție.

În finalul cărții, *În loc de postfață*, autorul ne lămurește pe deplin asupra dorinței sale de a-i îndemna pe cititori să urmeze și să respecte sfaturile unui bătrân doctor credincios, care nu vin din partea unui preot, ci a unui mirean, deoarece: „Ele constituie un îndemn pentru oricine crede în El, să caute și să descopere că Domnul este un părinte desăvârșit, că oricât de păcătos ar fi cineva, când îl caută și îl cheamă. El este gata totdeauna să-l ajute să-i răspundă la rugăminte" (p. 199).

Volumul *Judecățile oamenilor și judecățile lui Dumnezeu* este scris cu talent și înțelepciune, cu o mare dragoste față de oameni. În cea de a doua ediție, insistența de a relua și completa câteva căi de bază ale credinței, conduita unui om model și moral dovedesc stăruința autorului asupra unei tematici centrale și actuale, mereu mai bogată – o carte pentru minte și suflet.

Don Roșioru

SUD

Ce vie-i, Doamne, amintirea sărutului febril-peltic
Pe care l-am trăit în Piața Statuilor, frumoasă Vic !

Spre nord veniseși dimineața, tăiasem ploile spre est
Împovărați de nerăbdare precum vapoarele de lest !

Convins că nicio veșnicie n-o să-mi ajungă să te-ador,
Am stat alături toată ziua, te-am aspirat prin orice por !

Bătut de gândul că-i posibil norocu-n soartă să-l includ,
Mă-ntorc spre asfințitul roșu în vreme ce cobori spre sud !

NARD

Iubire,-i ora trei și plouă și mă gândesc să nu mai plec:
De ce-aș fugi de lângă tine să-mi trag destinul la edec.

Aseară ți-am vorbit de tine, acum îți povestesc de noi:
În ploaie văd un semn că-i musai să fim și astăzi amândoi.

Îmi place mult să cred că ploaia aceasta ai iscat-o tu:
Iubirea de-ți pătrunde-n suflet să nu-i spui niciodată: nu !

Iubire,-i ora trei și plouă și-n ploaie pentru tine ard:
Deschide geamurile casei și vei simți miros de nard !

FOC

Știind că-mi vei aduce iarăși poeme noi în orice zi,
Te-aștept cum micul Proust pe frunte sărutul Tantei Léonie.

Știind că mi-a fost scris să aflu o dragoste cum alta nu-i,
Te-aștept cum Blaga, la Viena, își aștepta aleasa lui.

Știind c-o să-mi descânți de moarte cu rouă din potir de mac,
Te-aștept cum și-aștepta rusoaica locotenentul Ragaiac.

Știind că doar o dată-n soartă mi-i dat un astfel de noroc,
Te-aștept cum întru mistuire celestă doar un semn de foc !

Alexandra Firiță

POEM LA TÂMPLA CERULUI

Ca într-un joc
de strălucire ți se împlu
copilărești-ți ochi;
de soare plini albi trandafiri și roși și galbeni
în miez de noapte nevăzuți de nime
nebănuite trepte suie, suie
la tâmpla cerului s-aprinză
neastâmpăratul, nebunescul foc.
Părelnic briza lor catifelată
Tresare sub sărutul bobilor de rouă.
Să fie duh ? Să fie altă roză ?

Roși trandafiri și albi și galbeni
noianuri de parfumuri îți colindă
cu pași molatici ființa-ți
și lași să dăinuie în suflet adieri
fără de azi, fără de ieri.
Să curmi izvorul unde ielele
și-au tăinuit petale albe, galbene sau roși ?
Să fie zvon de joc ? Să fie chiot
sau pătimașul înflorit de roze ?

Și ca-ntr-un joc, ce mi-l arunci drept nadă,
în plasa lui
să fereci necuprinsul
în chip de roză îți destăinui chipul
și chiot de lumină ochii tăi
aruncă peste-adâncul urmelor de lut.
Albi trandafiri și roși și galbeni
prinși în al horelor vitralii
cu aromite buze îmi alintă
trudita zbuciumare-a clipei.
Să fie doar o plăsmuire ? Să fie doar
zănatec vântul sau dulce-amarul începutul
al nopților cu înfloriri de roze ?
(*ianuarie-martie 2009, Bolintin Vale*)

POEM CUMINTE

Lui, cel plecat

E primăvară, cum nu vezi iubito ?
mi-au înflorit umerii de-atâta dor
și-n ruguri frunze moarte ard mocninde
aprinse de o mână harnică în zori.

E primăvară, tu nu vrei să știi
cum inimi noi bat iar în crânguri
și-ncet pe câmpuri crește glasul ierbii
și lin lumina crește-n crengi și-n fluturi.

E primăvară, ochii-mi văd cum, tu
plecată peste timpuri,
surâzi și-mi înfloresti în gânduri
pe rând cireșii și gutuii și aluni.

E primăvară și-s plecat departe
tăcerile se coc pe rând
mi-au înflorit de dorul tău nebun
poemele și te aștept cuminte
la porțile mirificei lumini.
(*martie 2013, Bolintin Vale*)

DACĂ UNEORI

Te deșiri încet ca un fum
cum o aripă dansândă între stele celeste
ca un nor albastru gândul de tine
risipește aroma verii ce vine, ce trece.

Se îngrămădesc în căpițe galbene spicele-i
în mine gustul tău de grâu copt
se adună, se dospește chemarea
toamnei și-ncet macii răscopți
sărută uitarea, uitarea de sine.

Dacă uneori mai plouă cu tei
și-mi place să cred că n-am uitat
e pentru ca în serile lungi, cu greieri bolunzi
te aștept
te aștept în burgu-mi tăcut și secret.
(*iulie 2013, Stradella*)

CU OCHII DE CLEȘTAR

Atât de aproape. Atât de departe...
cu pasul de ape călcând peste ape
Fluida făptura a zeului râu
Mă prinde în mreje la ceasu-mi târziu.

Doar umbre de ceață și vântul sprințar
Avid mă-mpresoară cu brațe de jar
Azuria-mi fantasmă pe țărm rătăcind
un vis ce se-apride pre altul strigând.

Un val care vine – un altul ce pleacă
Tragând după sine șuvoiul de apă
În inima-mi frântă alin picurând
Balsamul uitării din marea de timp.

Cu pasul pe ape, cu ochi de cleștar
Mă cheama râul sub bolți de smarald.

ROIURI DE CUVINTE

În zori poetul a tăcut pentru
totdeauna, pentru totdeauna
mâna lui s-a oprit
și paginile albe au plâns
cu foșnetul pădurii strâns în ele.
Roiuri cuvintele s-au învolburat
au strigat, au urlat
durerea de el, depărtarea de buzele lui
ce le rostea rotund, egale toate
surori întru carnea poemului.

A tăcut poetul, dar nu a tăcut
ultimul său cânt răstignit
întru chemarea iubitei sale muze
și nu atăcut versul său adunat
cu trudă la lumina
lunii, la înflorirea cireșilor,
la creșterea cuvântului.

Pentru totdeauna mâna lui tremurândă
s-a oprit implorând încă o dată
grația Ta
și drept a privit lumina ce-i viscolea
în juru-i
și drept lumina el a privit.

Mâna poetului s-a oprit în zori
nicidecum ostenită de semănatul cuvintelor.
(*februarie 2013, Stradella*)

VRĂJITA LUMINĂ

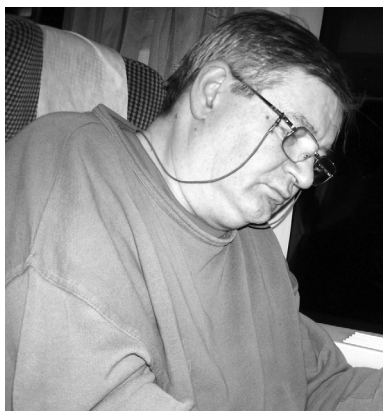
Atât de departe. Atât de aproape...
vrăjita-i lumină la praguri de ape.

Sunt râuri de paseri deasupra de râu
un freamăt de inimi stârnit în târziu
Sunt stelele coapte aprinse pe rând
în larma de ramuri mișcate de vânt.

Sunt zile și nopți răstignite-n apus
un cer de neliniști – întrebări ce m-au nins
Sunt visuri și visuri și sete și zbor
un tumult ce vine din dorul de dor.

Atât de departe. Atât de aproape.
Pasul mă poartă la praguri de apă,
Gândul mi-alintă tăcerea sihastră,
Speranța mă cheamă cu umbra albastră.

Alexandru Ghiță (Sașa)

Deși nu a publicat decât în revistele *Amurg Sentimental* și *Armonii Culturale* și a fost prezent în antologiile *Ostroave de lumină* și *Animascopii* (Editura Amurg sentimental, București), poetul și prietenul Alexandru Ghiță (Sașa – născut la 2 ianuarie 1955) are o sete nestăvilită de cuvânt, de nou, de frumos, îngrijindu-și muzele și hrănindu-le cu lecturi autentice, clasice, care fac parte din panoplia vastă a valorilor mai mult sau mai puțin uitate de generația tânără, în plină formare intelectuală: Baudelaire, Edgar Allan Poe, Marin Sorescu, Georg Trakl, Balzac, Ștefan Augustin Doinaș, Rimbaud etc.

Poezia lui nu este una ușor digerabilă și simplu analizabilă. Versurile însele, construite cu migală din materialele păstrate în vechile depozite ale clasicului universal, împrumută o lume și reclădește o alta cu o experiență scriitoricească aproape neîmpărtășită iubitorilor de poezie; din dragoste față de cuvânt, dincolo de pragul sufletului mereu cu ușile deschise, caută în orice umbră sau colț întunecat lumina călăuzitoare spre adevăratele valori și sentimente, trimițându-ne prin rezultatul scrierii sale la deosebitele opere ale înaintașilor, necontestate și incontestabile. (Gabriel Dragnea)

FESTIN

Duminica prăzii

Duminică pierdută sub zăpezi
Cu țipete de corb înfricoșate
Și-n casa tristă-a unei sterpe-amiezi
Cu spaime vechi țâșnind de sub lăcate

Brusc: amintirea vie-a unor iezi
Când umede-i priviri nevinovate
Reprosul mut dat lamei fulgerate
Ca pe-un cuțit în inimă-l păstrezi

Șuvoiul cald al sângelui pătând
Memoria zăpezii te-nfioară
Nu, n-ai fost tu, dar simți sub mâini plăpând
Că se mai zbate-un pui de căprioară

Nu, n-ai fost tu, dar simți în tine-arzând
Păcatul ucigaș de-odinioară
Cum din ai tăi ca un blestem coboară
Zăpezi înfricoșate-nsângerând...

Duminică pierdută sub zăpezi
Cu spaime vechi și strămoșești păcate,
Iar la festinul alor tăi, doi iezi
Cu sângele țâșnind peste bucate.

Nu, n-a fost mâna ta, dar sub ninsori
Peste zăpezi ce ning dumnezeiește
De-atunci îți pare ea și te-nfiori
De moarte – fără noimă – că lovește.

ALCĂTUIRE

De trebuință mi-s acestea, toate:
Surâsul, șoapta, chiar privirea-ți crudă
Cu ele nalț – atât cât mintea-mi poate –
Sălaș să-și afle inima zăludă.

Iar, dintre ele fiecare-n parte
Îmi e de preț (s-ar nărui întregul
de l-aș schimba c-un alt și ziduri sparte
aș încropi) De-aceea ochiu-mi legu-l

De tot ce-alcătuiește-a ta făptură –
Nu-mi pasă cât și cum i se năzare
Vreunui cusurgiu, când vreo măsură
Mai strâmbă îl stârnește din lucrare

Să ți-l închin trufașă-mi ceri Cuvântul

Iar bietei inimi să-i închid mormântul.

Mihaela Oancea

Născută la București, pe 27 ianuarie 1980, publică mai întâi în revista *Pași pe nisip* (revista liceului pe care l-a urmat – Școala Normală *Elena Cuza*).

Absolventă a Facultății de Litere, Universitatea din București (specializările limbă și literatură română, respectiv etnologie și folclor).

Profesor de limba și literatura română la Colegiul Național *Victor Babeș* (2003-2008), timp în care este coordonator al revistei *Muguri*.

Debutul literar în revista *Armonii culturale* (Adjud, 6 august 2013), urmat de alte apariții: *Basarabia literară*, *Boema*, *Armonii culturale*, *Climate literare*, *Regatul cuvântului*, *Dăruiri literare*, *Singur*, *Orizonturi literare*, *Nomen Artis*, *România literară*, *Onyx* (Dublin), *Constelații diamantine*.

Articole despre poezia Mihaelei Oancea au fost găzduite de publicațiile: *Atheneum* (2.09.2013), *Dor de dor* (1.09.2013), *Confluențe literare* (1.09.2013), *Agenda valorilor actuale* (nr. 6/sep. 2013).

Este membră a cenaclului literar *Noduri și semne*.

A publicat pe portalul www.literaturacopii.ro condus de scriitorul Petre Crăciun: *Nicodim și zmeul care furase veselia*, *Ce ne învață rândunica ?*, *Cămara amintirii sau periplu prin buzunarele timpului*, *Castelul din vis*.

CARDINALUL RAȚIUNE TORTUREAZĂ...

Viitorul sparge coaja fragil-a prezentului
În cazna-i eternă de a se-ntoarce-n trecut
Și a-l îngurgita nesățios –
Uroboros hulpav !
Traseu plictisitor !
Rațiunea decide blazată
Să-i injecteze pe-ascuns
Bromura de pancuroniu
Ce-l imobilizează.
Prizonier în propriu-i trup,
Timpul retrăiește
Chinul lui Giordano Bruno pe rug,
Sufletu-i se contorsionează,
Spaima-i nemăsurată,
Îndură și-așteaptă...
Rațiunea-l va salva ca pe Galilei ?
Dar nu, Cardinalul e neînduplecat !
Clorura de potasiu
Inima i-o prinde-n menghină
Și-l țintuiește-n clipă.
Degeaba-i totul...
Cardinalul Rațiune,
La rându-i,
Capitulează-n gând trufaș !
Timpul va reveni mereu
La eterna particulă subatomică
Din care naște VIAȚA !

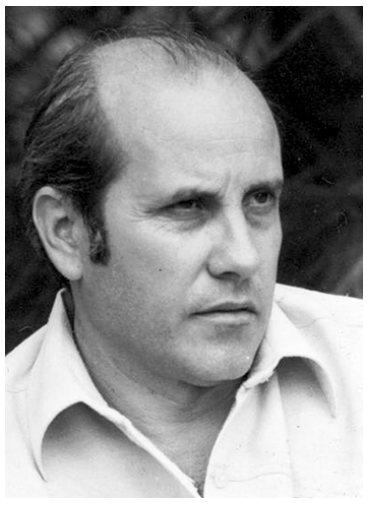
ARMONIA CONTRARIILOR

Un clarobscur liliachiu mânjit cu mangal
Înrămează impozant infinitul,
În vreme ce Armonia și Entropia își dau mâna deasupra hârtiei
Ce-și așteaptă rândurile – fosile săpate-adânc în timp.
Târziul întârzie să calce lasciv,
În ritm de sarabandă,
Pe vertebre, pe timpane, pe plămâni...
Îți ofer-un răgaz de a coase
Cu albatroși spintecați fisura realității,
Un răgaz de a crede că ești nemuritor..
Moartea-i înscrisă-n celulele noastre !
Există forme de rezistență ! Să alungăm târziul din noi !
Tic-tac ! Orologiul destrămării țese felii de ființă...
„Să-i stricăm mecanismul !"– propune perfid osul.
„Să-i zădărnicim planul !" – chicotește mefistofelic retina.
Ei... și dac-am putea faustian să-i poruncim clipei
Să stea în loc, oare ce-am schimba ?
Cum poți opri moartea când te-ai născut cu ea ?

INCERTITUDINE

Ochii pustii, pătați de îndoieli,
Stau pironiți spre cerul cobalt,
Acolo unde trăiesc vise racordate perfuziilor pietrificate
Și se zdrobesc pulverizând imunde interogații,
Dar și răspunsuri încrustate în magma de vulcan…
Disoluție a coerenței amniotice,
Condamnare tacită la inexistență -
Surâde agonic timpul prăfuit,
Rătăcit într-o vitrină odioasă -
Necropolă durată-n sideral...
Privirea scrutează întinderea tăcută și bolnavă,
Urmărește inertă cum firea
Pătrunde cu scalpelul în cavități jilave
Resuscitând timpul ce-ncepe
A toca…

NESTOR IGNAT – 95 de ani

Don Haineș

Nestor Ignat s-a născut la 2 martie 1918 în Iași. Este fiul Luciei (n. Filotti) și al lui Dimitrie Ignat, avocat, om de afaceri, funcționar. A urmat școala elementară la Ploiești și București, apoi Liceul *Spiru Haret* și Facultatea de Filosofie și Litere, Universitatea București, luându-și licența în filosofie (1941).

Funcționar al Academiei Române, Serviciul Publicații (1941).

Între 1941 și 1945, în armată, Școala de ofițeri de transmisiuni, ofițer în Regimentul 1 Transmisiuni, București. Veteran de război.

Lucrează în presă ca redactor și în diferite funcții de conducere la *Scânteia*, *Era Socialistă* (1945-1969).

Președinte al Uniunii Ziariștilor (1958-1976), președinte al Comisiei profesionale a Organizației Internaționale a Ziariștilor, până în 1981.

Profesor la Facultatea de Filosofie, Universitatea București (1948-1950). Profesor și decan al Facultății de Ziaristică (1969-1981).

Ca scriitor, a debutat cu poezii în *Jurnalul Literar* al lui G. Călinescu, în 1939. În 1943, publică versuri în *Vremea.* În 1946, apare volumul *Poezii*, cu desenele autorului.

Poetul Nestor Ignat e și un grafician care „înfățișează o întreagă lume cuprinsă de delir" (Geo Bogza). Expoziții la Biblioteca Pedagogică Națională (1996 și 2004) și la Galeria *Dialog*, de la Primăria Sectorului 2 (în februarie-martie 2011).

A colaborat la revistele *Viața Românească, Diplomat Club, Anotimpuri Literare* și la alte publicații din țară și străinătate.

Emisiuni la Radio și TV (TVRM) despre avangarda literară din România, despre oameni de cultură pe care i-a cunoscut, interviuri.

Pe lângă activitatea ziaristică și poezie, Nestor Ignat s-a manifestat și în alte domenii, precum critica de artă, prin volumele *Prin templele muralismului Mexican* (Editura Meridiane, 1968), *Pictori muraliști mexicani* (Editura Meridiane, 1972), volumele memorialistice de călătorie *Din albumul unui călător* (Editura Sport-Turism, 1980) și de teoria presei: *Trăsăturile specifice ale mesajului presei,* Salonic,1984, studiul *Alice Voinescu, lucrări și idei filosofice* în volumul *Alice Voinescu, Kant și școala de la Marburg,* traducere și note de Nestor Ignat (Editura Cartea Românească, 1999), colaborare la cartea *Nae Ionescu, Tratat de metafizică* (Editura Roza Vânturilor, 1999).

Ion Haineș (I.H.): *Stimate domnule Nestor Ignat, iată, ați împlinit venerabila vârstă de 95 de ani. Ați traversat aproape un secol de viață, ați parcurs evenimente dramatice, la care nu ați fost doar spectator.*

Cum priviți, după 23 de ani de democrație, propria viață și activitate ?

Nestor Ignat (N.I.): În 1945, când am fost desconcentrat, și mai înainte, când luasem legătura cu Partidul Comunist aflat în ilegalitate, m-am gândit că ceea ce făcusem anterior, în rezistența antihitleristă, aș putea continua în ziaristică. La *Scânteia,* unde am stat douăzeci de ani, m-am trezit avansat, dar nu mă atrăgeau munca organizatorică și nici posturile de conducere. Mi-am îndeplinit îndatoririle gazetărești mai ales pe plan cultural, chiar și atunci când am început să am rezerve și obiecții.

I.H.: *În perioada 1945-1969, ați fost redactor și redactor-șef adjunct la „Scânteia" și „Era Socialistă". Cum apreciați activitatea dvs la aceste publicații ?*

N.I.: Nu am fost un „dublu", cu fundul în două luntrii, cum se spune. Lucrurile negative la care m-am referit în diverse articole și interviuri, apărute în aceste decenii, deși au avut un caracter colectiv și internațional, cum se știe, cu rădăcini politice, desigur, eu le-am resimțit ca un păcat personal și multă vreme n-am mai scris pe teme culturale. De altfel, același scop l-am urmărit și în activitatea mea peste hotare, ca președinte al Comisiei profesionale a Organizației Internaționale a Ziariștilor, dedicată adesea, mai mult manevrelor politice.

I.H.: *Ca profesor de teoria presei la Facultatea de Ziaristică, cum apreciați activitatea dvs în acest domeniu ?*

N.I.: În cursul meu de teorie a presei, ca, de altfel, în activitatea întregii facultăți, m-am străduit să le orientez după cele mai noi și solide concepții și metode, îndeosebi, după cele din universitățile apusene, de care am luat cunoștință nu numai din cărți de specialitate, ci, uneori, chiar la fața locului, în cele două Americi, în Franța, Germania Federală, Italia. Am încercat, într-o formă originală, corespunzătoare necesităților studiului și practicii jurnaliștilor noștri, un fel de *Estetică*, o disciplină interdisciplinară, consacrată structurilor și funcțiilor comunicării prin mass-media, adică, în general, un ajutor activității jurnalistice. Desigur, în practică, totul depinde de aptitudinile fiecăruia, de talent. La un simpozion internațional, organizat la Salonic, în 1984, am prezentat cursul într-o formă mai concentrată, în limba franceză. Apreciat pozitiv de presa greacă, cursul s-a tipărit în aceeași formă, dar în română, într-un șir de numere din revista *Presa noastră*. A apărut în fruntea volumului editat în Grecia cu întreg simpozionul. Nu e greu de constatat că într-o epocă în care cultul „personalității" dictatorului era înfloritor, am publicat texte care nici măcar nu-l pomeneau.

I.H.: *Ați debutat în presă, în 1939, cu poezie. Cum s-a produs trecerea la ziaristica propriu-zisă, care a devenit o preocupare permanentă a activității dvs ?*

N.I.: Ce a însemnat poezia pentru mine ? Să zicem, o pasiune. Am scris poezie și când mi s-a spus direct că „nu e momentul potrivit", scriu și acum. N-am publicat fiindcă poeziile mele nu erau potrivite perioadei și le-am lăsat să aștepte. Trecerea la ziaristică s-a produs pentru că mi se părea că am o ușurință mai mare la ceea ce se chema *compoziție*. În liceu, am luat un premiu I pe țară, acordat la un concurs organizat de Liga Națiunilor.

I.H.: *În 1996, ați publicat volumul „Poezii", cu desenele autorului, iar în 2011 ați avut o expoziție personală de grafică la Galeria „Dialog" din București, elogiată de critică. De când datează pasiunea dvs pentru desen și cum s-a manifestat ea de-a lungul timpului ? Mai pregătiți ceva ?*

N.I.: Pasiunea pentru desen este foarte veche, are peste șaptezeci de ani. Mi-a plăcut întotdeauna să mâzgălesc. La pensionare, în 1981, m-am retras treptat din viața publică și am continuat vechile mele preocupări, desenele, poezia, filosofia. Grafica este, de fapt, domeniul căruia m-am dedicat în ultimele decenii. După un accident, în care mi-am fracturat mâna dreaptă, mi-am revenit treptat, ajutat de un bun terapeut. La ora actuală, am lucrat cu mâna recuperată zeci de desene pe care abia aștept să le expun. **I.H.**: *Prin câteva volume de critică de artă, ați demonstrat un gust estetic sigur și o expresie stilistică aleasă. De ce, în toate aceste domenii, ați păstrat o anumită discreție și nu ați ieșit mai devreme „la rampă", cum se spune ?*

N.I.: De ce n-am ieșit la rampă ? Fiindcă mă simt bine la locul meu, care va fi fiind el, și nu râvnesc la luminile rampei și la aplauzele publicului. Asta e ! Convins de alții, am acceptat însă ieșirea în public, fiindcă orice mesaj se adresează cuiva. Altfel, devine un fel de perversiune, cum am mai spus.

I.H.: *Ați fost contemporan cu autorii avangardei interbelice, Victor Brauner, Jules Perahim ș.a., în domeniul artelor plastice, sau cu scriitorii avangardei, care au făcut școală în Europa. În ce relații ați fost cu ei ? Ce scriitori și artiști ați cunoscut și cum v-au marcat existența ? Ce amintiri aveți despre ei ?*

N.I.: Desigur, am cunoscut pe unii din avangarda interbelică. Am fost prieten cu Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Ghiță Dinu (Stephan Roll), A. Baranga și în relații cu Dolfi Trost, Sașa Pană și alții. Mai toți erau mai vârstnici decât mine. Pe Jules Perahim l-am cunoscut personal, ca și pe Ligia Macovei, Cik Damadian, Lena Constante și alții. Toți m-au încurajat. Dintre scriitori și gânditori, m-au format, prin operele lor, G. Călinesu și Constantin Noica. Le port o adâncă recunoștință. Aș mai aminti pe Tudor Vianu și, în general, pe profesorii de la Facultatea de Filosofie: Rădulescu-Motru, P.P. Negulescu, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Mircea Florian, gânditoarea și profesoara Alice Voinescu. De altfel, ocupația mea în presă m-a pus în legătură cu foarte mulți. Mai apropiați, citez doar dintre cei duși, ca G. Ivașcu, Maria Banuș, Dan Deșliu, Ion Biberi, Mihai Beniuc, alții mai în vârstă, ca Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Tudor Arghezi, Gala Galaction. Mihai Șora și Ion Frunzeti mi-au fost colegi de facultate. Dintre cei de peste hotare, Jorge Amado, Asturias, David Alfaro Siqueiros, Ileana Marcoulesco (SUA) și alții. Cum m-au influențat ? E greu de spus. Nu sunt un postavangardist, nici un fel de sinteză a curentelor moderniste. Poate expresionist.

I.H.: *Ca ziarist și profesor de teoria presei, ce sfaturi le-ați da tinerilor jurnaliști din perspectiva îndelungatei dvs experiențe gazetărești ?*

N.I.: Sfaturi ? Nu dau sfaturi nimănui. Dacă sfaturile sunt bune, se uită. Și dacă s-au dovedit rele, te trezești cu reproșuri din cine știe ce. Mă bucur că presa actuală, cu toate exagerările ei de tip comercial și alunecarea uneori spre presa de scandal, este, totuși, o activitate jurnalistică reală și nu un soi de buletin de familie, cum ajunsese la urmă, din păcate, cea de dinainte. O felicit că scormonește, când scormonește lucruri serioase, și informează asupra unor evenimente rămase în umbră altădată. Îi urez să ajungă la nivelul presei din alte țări, iar tinerilor de azi, pe care îi cunosc prea puțin, succese adevărate, într-o profesiune grea, care, ca să-l parafrazez pe I.L. Caragiale, se întâmplă uneori „să lase pete".

MISTERUL STATUII DE LA COTROCENI

Constanța CRUDU

Întâmplarea. Într-o zi de august 2013, un consătean, Costel Bobilică (zis, la origini, *Hruşciov*, ajuns, în mod natural, *Hârşov*) relata cu ironie despre un văr al lui, Costel N., că ține la poartă de câteva zeci de ani o statuie.

Povestitorul nu era tocmai credibil şi, lucru straniu, nimeni nu mai pomenise vreodată de ea.

Confirmarea. Peste câteva zile, alt văr al celor doi, Gheorghe Neagu (Georgică, care ştie tot ce mişcă-n ţara asta !), vine cu amănunte. Bustul respectiv, susține el, a ajuns la Bolintin acum aproximativ 30 de ani, în timpul retaurărilor de la Palatul Cotroceni, când actualul posesor era angajat, ca mulți alți bolintineni de altfel, la Trustul de Construcții „Carpați". Cu acel prilej, fiindcă oricine își putea procura materiale de construcții de la demolările masive de atunci, a adus şi el un camion de cărămidă de presă provenită din gardul ce împrejmuia parcul, ce fusese şi el dărâmat, printre care a fost ascunsă statuia, care, oricum, trebuia să dispară, ca tot ce amintea de monarhie şi dusă la Bolintin sau aiurea. Cărămida a fost curățată de nea Ştefan, fost forjor, tatăl lui Costel N., cu un satâr din foaie de arc, dar ea încă așteaptă să devină utilă. În curtea familiei i s-a găsit totuşi o întrebuințare: s-au înălțat doi pereți şi jumătate ai unei mici construcții de deasupra unei pivnițe, apoi lucrarea a stagnat. Cărămizile așteaptă.

Regina Maria şi regele Ferdinand I

Mulți şoferi transportau în epoca respectivă aceste materiale valoroase, de calitate, şi le vindeau în zonele limitrofe Bucureştilor, în special în localitățile cu acces dinspre cartierul Militari. Foarte mulți spoitori bolintineni au achiziționat de la aceştia camioane întregi şi primele lor case mai solide s-au ridicat din cărămizile „istorice" de la demolări. Legal sau nu, toată lumea închidea ochii. Este perioada în care şi familia N. a făcut deosebita achiziție.

Investigații. Într-o după amiază toridă am ajuns pe str. Agricultori din Bolintin Vale, unde locuieşte Costel N., omul care a „salvat" bustul şi o parte din piedestalul pe care era aşezat. Surpriză ! ! ! Statuia era acolo, nebăgată în seamă. Din curte, unde fusese răsturnată inițial şi ascunsă vederii, nea Ştefan o scosese la poartă; intuind, poate, că altul îi era locul. În urmă cu vreo zece ani, încă se afla în poziție verticală, una firească, desigur. Între timp, la intrarea în curtea respectivă, a ajuns, incapabilă să se opună, în poziție culcat. Este şi motivul pentru care poate trece uşor neobservată de un trecător preocupat de ale lui. Nefiind o stradă deosebit de circulată, acaparată treptat de spoitori, e de presupus şi că nici nu prea avea cine să o observe. Şi aşa, ceea ce la început părea un obiect bizar pentru ei, a căzut în banalitate.

Între timp, obiectul a ajuns motiv de dispută între soția cetățeanului şi vecinii spoitori (sau cu ce s-or mai ocupând ei acum) care îşi găsesc loc de odihnă şi taifas tocmai aşezați pe „monument", pe care Stela (proprietăreasa) îl stropeşte din când în când cu câte o găleată de apă spre a-i îndepărta pe nepoftiții gălăgioşi (nu din alt motiv mai nobil).

Mărturisirea. Întâmplător, Costel N. se află încă acasă, gata să plece la o „lucrare" în aceeaşi zonă a Bolintinului. Destul de grăbit, acceptă să dea câteva detalii şi ne permite să fotografiem statuia. Cu o memorie de invidiat, îşi aminteşte perfect locul unde era amplasată la Cotroceni şi de unde a desprins-o: la intrarea în Palat dinspre strada Dr. Lister. Imaginea lui Carol al II-lea (crede el), făcea parte dintr-un ansamblu statuar alături de cea a lui Al.I. Cuza şi a lui Ferdinand. Susține că a lucrat la Ansamblul Cotroceni, ca angajat al Trustului „Carpați", peste zece ani, de la demararea primelor lucrări de restaurare, până la finalizarea gardului, în 1987, după care s-au mutat la un alt şantier, cel de la Institutul de Agronomie.

Prezentare. Statuia este de mici dimensiuni (130 de cm înălțime), cu o bază pătrată de circa 50/50 cm. Postamentul are o înălțime de 40 de cm, iar statuia propriu-zisă 90. În afara capului, care este finisat prin şlefuire, celelate zone sunt finisate prin lovituri de ciocan (buceardare). Piatra pare a fi calcar. Elementele feței sunt parțial distruse, fapt ce împiedică şi el identificarea personajului pe care îl reprezintă. Să nu uităm că statuia a fost dărâmată cu buldozerul, târâtă într-o grămadă de alte resturi de cărămizi, moloz şi beton, că a fost încărcată fără nici un fel de protecție într-un camion şi basculată, împreună cu cărămida, în curte la nea Ştefan, tatăl lui Costel N. Apoi, după separarea cărămizilor, a fost scoasă din curte prin rostogolire cu ajutorul unor răngi şi dusă lângă gard, afară, unde zace de mai bine de 35 de ani cu funcția de loc de aşezat.

Epilog. Ctitorie a domnitorului Şerban Cantacuzino (1678-1688), Ansamblul Cotroceni, în incinta căruia ființează Muzeul Național Cotroceni din anul 1991, are o istorie captivantă. Reşedință de vară a domnitorului Alex.I. Cuza (1862), a fost atribuit apoi principelui Carol I, în 1866, care a locuit aici, împreună cu regina Elisabeta, până în 1888. Revine prințului Ferdinand şi soției sale Maria, care a locuit aici până la moarte, în 1938. Regele Carol al II-lea, fiul reginei Maria, a folosit şi el temporar Palatul Cotroceni ca reşedință.

Palatul Cotroceni (în Bucureştiul vechi)

Vechile ziduri, martore ale unor evenimente capitale pentru istoria României moderne, între 1949 şi 1976 vor găzdui Palatul Pionierilor. Datorită utilizării inadecvate şi a altor factori (cutremurele din 10 noiembrie 1940 şi 4 martie 1977, bombardamentele din 4 aprilie 1944), clădirea ajunge într-o stare avansată de degradare. De aceea se va organiza aici un şantier de restaurare care îşi demarează lucrările la 27 decembrie 1977. Coordonate de arhitectul Nicolae Vlădescu, lucrările se finalizează în 1987. Într-adevăr, pe acest şantier al Institutului de proiectare şi execuție „Carpați" au lucrat zidarii, şefii de echipă şi meşterii cei mai buni din Bolintin şi satele învecinate, printre care se numărau: Marinică Răducu, Lazăr Pârvănescu, Ionel şi Costel Bojog, Marian Ceauşu (Vasile Olteanu), Alexandru Grigore şi încă mulți alții.

Post scriptum. Proprietarul actual al casei, respectiv cel care a plătit transportul, Costel N. şi familia, înțelegând abia acum că dețin ceva ce stârneşte interesul, au devenit refractari soluției de cedare a statuii. Inițial au cerut 10000 de lei (100 de milioane ! ! !), însă acum spun că o vor păstra pentru fiul lor. Oare ce soartă îi mai rezervă viitorul ?

SCÂNTEIA

Corneliu STATE

TRĂIASCĂ UNITATEA DE NEZDRUNCINAT A ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR ÎN JURUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, AL SECRETARULUI SĂU GENERAL, TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU!

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Scînteia

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Anul XLVIII Nr. 11 412 | Marți 1 MAI 1979 | 6 PAGINI — 30 BANI

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, ieri a avut loc în Capitală

MAREA ADUNARE POPULARĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

Generațiile „Epocii de aur", din perioada comunismului, adică noi cei trecuți de vârsta a doua, nu am uitat vestitul cotidian *Scânteia*, organ al Comitetului Central al PCR.

De ce aduc în discuție acest ziar ? El, ziarul, a făcut parte din viața noastră. Nu gândiți că sunt un nostalgic, dar, într-o seară la TV, o personalitate politică a anilor interbelici, încă în viață, după ce a trecut prin închisorile comuniste, amintea de ziarul Scânteia într-un mod „nostalgic". Acest lucru m-a făcut să-mi reamintesc copilăria „fericită", petrecută în perioada anilor 1950-1965. Ziarul *Scânteia* nu lipsea din casa omului. Poate nu avea carne, zahăr, pâine, dar *Scânteia* era pe masă. *Scânteia* a fost gândit şi folosit ca principalul organ de propagandă comunistă mass-media. Nu pot fi uitate fotografiile din ziar cu grupuri de țărani şi muncitori ascultând în liniște şi cu „interes", cum un tovarăş, probabil propagandistul grupei, le citea articolul de fond.

Ziarul ajunsese să fie tipărit în format de la 4 pagini la început, la peste 20-30 pagini în perioada ceaușistă.

Dar, nu despre acest lucru am vrut să scriu, ci despre faptul că ziarul *Scânteia* era un ziar multifuncțional. Şi revin la acel personaj politic, care arăta că a trecut de la fețe de masă din „damasc", înainte de anul 1947, la ziarul *Scânteia* pe masă, după eliberarea din închisoare. Cine a trăit perioada, îşi aduce aminte cum mama schimba zilnic „fața de masă", ziarul *Scânteia*. În *Scânteia* ne împachetam dimineața, bunătatea de pâine neagră cu marmeladă pentru la şcoală. În *Scânteia* se împachetau cele cumpărate la cooperativa din sat, în *Scânteia* făcută pungă, sau cornet, cumpăram roşii din piață. *Scânteia* punea mama în geamuri, vara, să nu intre soarele. Din ziar îşi făceau zidarii coif, să se apere de soare vara, *Scânteia* întâlneai pe rafturi în cămară. Cel mai bine spăla geamurile ziarul *Scânteia*. Se duceau femeile la croitoreasă să-şi coasă un capod, când îl primeau, era împachetat în *Scânteia*.

Muncitorul în fabrică primea ziarul prin abonament, puțini erau cei care îl cumpărau de la chioşc. Muncitorul, la masa de prânz, întindea pe bancul de lucru ziarul, pe care punea sfertul de pâine, suta de salam, de 2 lei brânză, şi o roşie, vara. Când pleca acasă învelea pâinea cumpărată în ziarul *Scânteia*. Țăranul nostru, părinții şi bunicii noştrii fumau mahoarcă învelită în hârtiuțe din ziarul *Scânteia*. Bunicul avea un ciot de coasă ruptă, cu care toca mărunt foile de tutun alese de pe şir, apoi lua o foiță de ziar, din teancul pregătit mai înainte, şi răsucea o țigaretă, apoi lipea foița „natural", cu limba şi salivă.

Sunteți de acord că ziarul *Scânteia* era multifuncțional. Era să uit, mai avea o utilitate foarte necesară şi răspândită – era strămoşul hârtiei igienice la români. Nu era WC sau closet în care să nu găsești, înfipte într-un cui bucăți – 20/20 cm, din ziarul *Scânteia*.

Am dreptate ?

Dimitrie Bolintineanu

Vasile GRIGORESCU

Despre Dimitrie Bolintineanu s-a scris mult și s-a vorbit încă și mai mult. A fost prins multă vreme în programa de învățământ, i s-au dedicat și încă i se mai dedică festivaluri, simpozioane, conferințe; străzi și instituții îi poartă numele. An de an Bolintinul îi cinstește memoria și ni-l reamintește ca fiu al său.

În vremea din urmă, tot mai des, se ridică voci care susțin că s-a exagerat. În școală nu se mai studiază, decât la nivel universitar. Dimitrie Bolintineanu pare că a încetat a fi perceput drept unul dintre creatorii de prim rang al nației române.

Ei bine, în mod uimitor, Dimitrie din Bolintin, cu modestia și mărinimia cunoscute, dă dreptate ambelor opinii.

Privit prin prisma creației literare, i-am putea înțelege pe cei care afirmă că lui Dimitrie Bolintineanu i-a trecut vremea. Opera sa are slăbiciuni evidente, recunoscute încă din timpul vieții chiar de către el însuși. Totuși, prin decizia de a nu-l studia în școală se întoarce spatele unei întregi epoci a literaturii române. Bolintineanu nu a ieșit din tiparul timpului său: nici Grigore Alexandrescu, nici Elide, nici chiar Alecsandri nu sunt departe de el. Cu nuanțe, desigur, care nu sunt în favoarea consăteanului nostru.

Câteva explicații se pot da pentru aceste scăderi literare.

Mai întâi că Dimitrie Bolintineanu își câștiga existența prin scris. El nu avea un venit sigur, un capital, o avere, precum Alecsandri, Ghica, Rosetti, Eliade și alții. Și nici nu avea talentul de a cere al lui Alexandrescu. Pentru aceasta a scris mult, enorm de mult, mai mult decât oricare dintre contemporanii săi. A răspuns cererilor venite din partea prietenilor, care aveau gazete, pentru a le da ceva, orice, pentru publicare. Am putea numi literatura lui Bolintineanu – *literatură de jurnal*, o literatură grăbită.

Apoi, Bolintineanu a scris pe gustul epocii. Aceasta era moda pe atunci, acestea erau scrierile ce plăceau și făceau vânzare. Bolintineanu însuși spune: *Scriu pentru ca să aibă mahalaua ce să citească.* Nu era vremea scrierilor sofisticate, filozofice. Nu venise vremea pentru un Baudellaire român.

Totuși într-o privință trebuie să-i recunoaștem un mare merit lui Bolintineanu. Desigur, creația lui a fost influențată și nu puțin de Lamartine, Chenier sau Goethe, dar nu se poate spune că i-a copiat, așa cum au făcut-o Alecsandri sau Gr. Alexandrescu, la care se regăsesc versuri și fraze întregi din Lamartine. Bolintineanu numai s-a inspirat, nu a plagiat.

O altă explicație asupra scăderilor literare, care se poate răsfrânge asupra tuturor literaților noștri de pe atunci, este dată de studiile aproximative pe care le făcuseră. Învățaseră destul de temeinic puținul ce se preda în țară. De la Paris însă, unde au mers majoritatea, nu se vor întoarce cu diplome, nu vor susține examene de atestare a pregătirii. Studenții români asistau la cursurile anumitor profesori, care îi interesau, fără să aprofundeze, fără să susțină examene, fără a urmări o carieră conform cutumei. Se pregăteau pentru viață. Și Bolintineanu a fost unul dintre cei mai „leneși".

Cam acestea ar fi motivele pentru care Bolintineanu ar putea fi perceput drept un „creator minor". Ar trebui să vedem de ce merită totuși să-i fie păstrată vie amintirea.

Am spus că Dimitrie Bolintineanu a scris foarte mult. Ca să ne facem o idee, în răstimp de numai 26 de ani, între 1844, anul debutului, până în 1870, momentul accentuării bolii, Bolintineanu a compus cel puțin 213 poezii și poeme proprii și traduceri, 11 lucrări în proză, o piesă de teatru, 163 de articole în diverse periodice, a publicat 52 de volume, cărora se adaugă sute de scrisori și acte oficiale, pe care, contrar altor colegi de politică, și le concepea și scria singur. Un exemplu îl avem prin documentul oficial prezentat în paginile revistei de față. Or, dacă pentru opera literară lucrurile sunt destul de clare, pentru jurnalistica lui Bolintineanu nu putem avea decât cuvinte de laudă. Articolele lui au avut un cuvânt greu în epocă și multe sunt de mare actualitate și astăzi. Dimitrie Bolintineanu a fost părintele a două dintre cele mai importante publicații românești, recunoscute prin fermitatea și justețea opiniilor: *Poporul Suveran*, ziarul revoluției de la 1848 și *Dâmbovița*, ziarul modernizării României din preajma domniei lui Cuza. *Poporul Suveran* a fost publicația ce a urmat neabătut principiile Revoluției, fapt perceput cu claritate în epocă și recunoscut de posteritate.

*„Fiindcă dorim ca următorul articol, dat în **Popolul Suveran** să ia o mai mare publicitate în țară, îl reproducem și noi întocmai:*

Sturdza și gazetele din București

*Ministerul din Moldova după un ordin de la mai înalta autoritate, decretă: ca nici o gazetă Românească să nu intre în Moldova, afară de **Vestitorul Românesc**, a cărui veche reputație îi dă dreptul încă a trece frontiera cu mâinile în șolduri. Către acestea **Popolul Suveran**, **Pruncul Român**, **Constituționalul**, încă pătrunseră înuntru Moldaviei și spuseră fraților noștri de acolo, că frații lor de aici sunt liberi. Ministerul însă supărat pe gazetele noastre, dete ordin a pune mâna pe dânsele și le puseră la opreală ca pe niște vagabonzi sau oameni fără pasporturi. De aci le scoase, zice un corespondent al nostru, le judecară și le osândi în chipul următor:*

***Popolul Suveran** să fie ars în mijlocul pieții, iar țărâna lui să se risipească în vânt, pentru că a cutezat să arate drepturile poporului și să vorbească în contra Domnului de acolo.*

***Constituționalul** să se bată cu nuele, ca să se sature de constituție.*

***Pruncul Român**, pentru că a zis că trebue Moldova a se uni cu Țara Românească, să fie mâncat în piață de către abonații lui de acolo.*

***Poporul** fu ars, **Constituționalul** bătut, însă când se adunară abonații **Pruncului Român** ca să mănânce **Pruncu**, judecătorii îl ertară, pentru cuvinte de nevârstnicie."* (*Vestitorul Românesc*, nr. 57, p. 3(227), 31 iulie 1848)

Cârcotașii ar putea opina că Zaharia Carcalechi îi era totuși rudă prin alianță lui Dimitrie Bolintineanu și că sub rândurile de mai sus s-ar putea recunoaște însuși pana poetului, aceeași care scria sprințarele versuri:

Dar mai târziu ingrata îmi scrise una dată:

„Mi se urâse foarte la țară unde-am stat.

Muream de neastâmpăr ca să mai fac odată,

Pe cal călătorie cum tu m-ai învățat.

Dar calul tău murise... Dar iată că îmi vine

Un cavaler și-mi zice: Ce cal voinic am eu.

M-am dus cu el îndată, precum m-am dus cu tine.

Dar fă și tu ca mine... Adio, dragul meu !"

Dimitrie Bolintineanu a fost un rar exemplu de onestitate. Nu se pomenise în țara asta, și nu s-a pomenit nici după aceea, ca un fost ministru, mare om de stat, care a avut pâinea și cuțitul pe mâna sa, să moară în asemenea condiții de sărăcie. La internarea în spitalul Pantelimon, în ajunul morții, fișa consemna: *Dimitrie Bolintineanu, fost ministru, intrat fără haine*. Înmormântarea și pomenile au căzut în sarcina familiei de la Bolintin. Și aceasta pentru că Bolintineanu a respins orice încercare de mituire, orice încercare de influențare a opiniilor sale, orice abdicare de la principii, indiferent din partea cui a venit: din partea rudelor, a bisericii și chiar a lui Vodă Cuza al cărui principal colaborator și sfetnic a fost.

Însă adevărata măreție a lui ni se dezvăluie atunci când ne aplecăm asupra persoanei publice. Dimitrie Bolintineanu a fost unul dintre creatorii României moderne, de așezat, fără teama de a greși, alături de un Brătianu, Cuza, Kogălniceanu sau Carol Întâiul.

A fost glasul cel mai ferm al Revoluției de la 1848, fapt pentru care va suferi, timp de nouă ani, exilul. La întoarcere, se implică activ și decisiv în politică și viața socială.

După alegerea lui Cuza, este numit imediat *Efor al Spitalelor Civile*, un fel de Ministru al Sănătății, însă cu mult mai multe resurse pe mână: moșii, prăvălii, acareturi și desigur, spitale. Rămâne pe acest post numai o lună pentru că este numit, din partea Principatelor, în Comisia Europeană a Dunării, un fel de comisar european de astăzi. În februarie 1861 demisionează.

Pentru două luni, între mai și iulie 1861, este Ministru de Externe, pentru ca din octombrie 1863 și până în iulie 1864 să dețină funcția de Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice. În acest ministeriat realizările avute par să fie mai presus de puterile unui simplu om. Spicuim dintre ele pe cele mai importante: a înființat peste 1000 de școli sătești, a înființat Școala de Arte Frumoase, a înființat prima Facultate de Litere, în 1863, la București, a înființat apoi Universitatea din București (1864), a organizat prima expoziție națională de pictură de la noi (ian 1864). Cele mai importante legi ale domniei lui Cuza se leagă de Bolintineanu. Ele au fost elaborate în timpul mandatului său de ministru, chiar dacă unele au fost promulgate ulterior. Așadar Dimitrie Bolintineanu a avut un rol determinant în elaborarea Legii secularizării averilor mănăstirești, a Legii Instrucțiunii publice, a Legii agrare (împroprietărirea) și a Legii electorale. Scrisoarea studențimii române publicată în momentul demisiei din minister a marelui om de stat Dimitrie Bolintineanu este elocventă pentru excursul nostru:

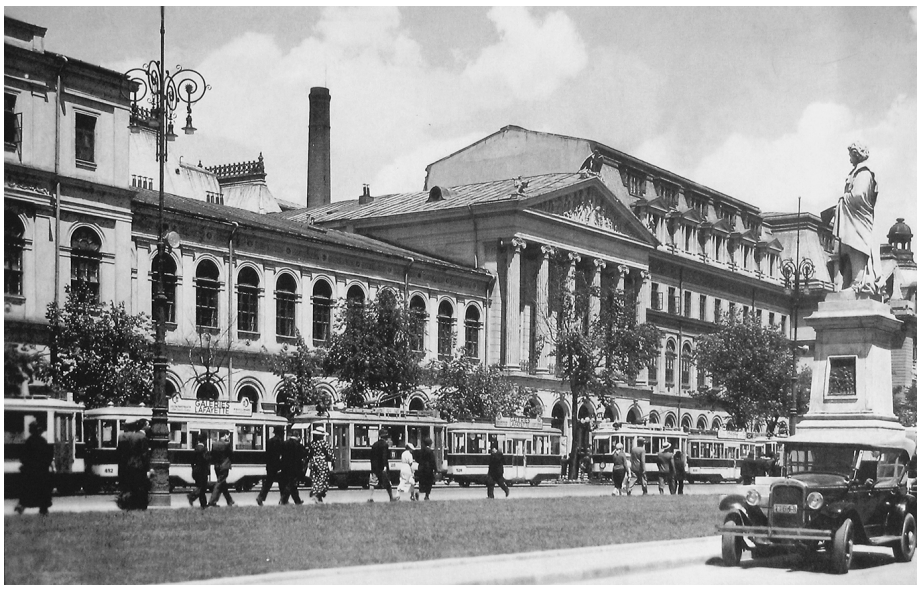
Junimea studioasă te-a iubit ca poet, te-a adorat ca ministru al Instrucțiunii Publice. Ca poet i-ai înflăcărat sentimentele nobile. Ca ministru ai făcut-o să creadă că Junimea studioasă nu mai e disprețuită.

Cari dintre junii studenți nu a tresărit de bucurie văzându-te numit la ministerul Instrucțiunii Publice ? Cari dintre junii studenți nu avură speranța vă Dv. veți ridica Instrucțiunea la înălțimea meritată ? Ei nu se amăgeau în speranțele lor. Ministru al Instrucțiunei, fuseși părintele ei ! Organizarea făcută de Dv. Instrucției, adăugirea gimnazielor, înființarea Școalei Normale, atât de necesarie, vorbesc cu destulă elocință despre amoarea ce aveți de Instrucțiune. Subscrișii studenți își îndeplinesc o datorie aducându-vă mulțumirile lor cele mai respectuoase pentru dorința ce ați avut, pe când vă aflați ministru, de a înălța Instrucțiunea.

Dar toate aceste nu sunt puse încă în fapt, să sperăm că actualul Domn Ministru va termina cele proiectate de Dv.

Dar de ce vă retraserăți mai-nainte de a vă termina opera ? Cel puțin de ce nu vă vedem membru al consiliului superior, ca să scim că n-am perdut încă pe părintele studenților !

Dar de ce retragerea Dv. de la ministerul Instrucțiunii Publice produse întristare în junii studenți ? Fiindcă junimea studioasă de astăzi și cea viitoare consideră pe Dimitrie Bolintineanu de amicul școalelor. (*Dâmbovița*, an VI, nr. 34, 29 iulie 1864, p. 134)

Universitatea București

Este evident că toate aceste realizări nu i se datorează numai lui, cum tot la fel de evident este faptul că rolul său a fost unul determinant. În „misia" ridicării țării, Bolintineanu s-a implicat cu trupul și sufletul. Demisiile din „fruntea bucatelor", puse de unii pe seama unei „oboseli psihice", reflectau dezamăgirea în fața atitudinii cu care tratau responsabilitățile conducerii statului vechii camarazi de luptă. Poate cel mai tare aveau să-l contrarieze „apucăturile" omului în care cel mai mult crezuse – Cuza: afemeiat și care s-a înconjurat repede de o „camarilă" interesată de parvenire și de contractele cu statul. Așa că Bolintineanu s-a dat la o parte mai înainte de a împlini 40 de ani (!), murind apoi în niște condiții de mizerie de neconceput pentru vreun ministru român de atunci încoace. Să ne mirăm atunci că o contribuție covârșitoare la înălțarea monumentului său de la Bolintinul din Vale o va avea Casa Regală și nu foștii parteneri de politică pe care atât îi criticase și cărora le dăduse un exemplu „înspăimântător" de verticalitate până în zilele noastre ? !

Lacrimile unei biserici

Luminița CORNEA

Motto:
Am durat și am îndurat, sperând. I.D. Sârbu

Am trecut Dunărea. Fluviu care desparte țări, popoare. Desparte și frați, ca atâtea alte ape. Sunt în Serbia. Multe am tot auzit despre românii din Valea Timocului. Oricât de multe auzi despre cineva sau ceva, nu-ți dai seama de situația reală decât dacă vezi cu ochii tăi. Acum sunt la românii din Valea Timocului sârbesc. Plecăciune Astrei din Iași ! Sunt în regiunea Timoc – Serbia, ca participantă la Simpozionul Internațional „Românii din afara granițelor țării", organizat de Astra „Mihail Kogălniceanu" din Iași.

Vizită de documentare la mânăstirea Lăpușnea. După-amiaza. Mă bucur. Îmi plac mânăstirile. Mi se pare programul foarte ... zgârcit. Doar o jumătate de oră la Lăpușnea ! La mânăstiri se cuvine să stai mai mult. Să te reculegi în biserică. Să afli istoria locului. Să simți atmosfera duhovnicească. În sfârșit, programul este încărcat. Bine că vom vedea Lăpușnea, chiar dacă vom sta puțin.

În fața porților ferecate ale Lăpușnei

Plecăm din Bor – fost oraș minier. Dealurile pe care le vedem în împrejurimi sunt golașe, de culoare gri. Da, gri, fără niciun fel de vegetație. Ciudat pentru noi care venim de la dealuri și munți împăduriți, plini de vegetație, unde verdele – în bogate nuanțe – îți încântă privirea.

Autocarul oprește la intrarea într-un drum lateral. Suntem rugați să coborâm. Vom avea de mers pe jos cam douăzeci de minute. Drum de țară. Vreme frumoasă. Nu prea cald. E totuși octombrie. Plecăm grupuri-grupuri. Câțiva dintre noi rămân la autocar. I-a speriat mersul pe jos ? Suntem conduși de Părintele Ștefan, originar din România, căsătorit cu o româncă din Timoc.

După zece minute de mers, crezând că ne apropiem, întreb în ce parte să mă uit ca să văd mânăstirea. Mă așteptam să văd, ca la noi, în Țară, turnurile bisericii mânăstirii. Mi se răspunde că mai avem puțin de mers. Drum greu de țară, în multe locuri, noroi, trebuie să ocolim. Grupurile în mers, la distanțe mai mari sau mai mici. De-o parte și de alta a drumului, plante mari, buruieni, printre care recunosc și coada-șoricelului. Toate înnegrite. Mi se spune că din cauza brumei. Totuși, negrul acesta atât de accentuat ... n-o fi și poluarea de la minele de cupru ? Îi mulțumesc în gând lui Dumnezeu că locuiesc pe meleaguri curate.

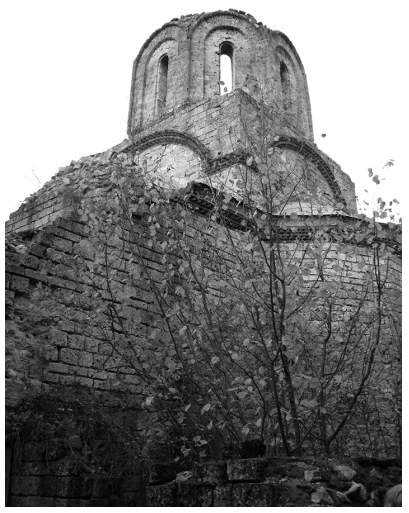
Coborâm, urcăm. La un moment dat vedem grupul din față că o ia peste câmp, lăsând drumul de țară. Cineva mă atenționează să privesc în stânga, peste câmp, în jos, între copaci la o margine de pădure. Se vede turnul ... Privesc. Da, văd ... turnul. De fapt, ruinele unui turn. Auzim lătrături puternice de câini din direcția ... turnului. Îi latră desigur pe primii dintre noi, care probabil au ajuns.

Părintele Ștefan ne spune că ei, preoții români (aflați în subordinea Bisericii Ortodoxe Române) au ținut o slujbă, anul trecut, între ruinele bisericii. După puțin timp, au aflat că reprezentanți ai Bisericii Sârbe au pus o ușă cu lacăt la intrarea în interiorul ruinelor bisericii.

Ajungem și noi. Ruine ! Doamne, ce vină are biserica aflată aproape de hotarul dintre două state ? Ruinele unei biserici care, se vede, a fost odinioară impunătoare. Zidurile par solide. Deodată... Cum se poate ? ! De necrezut ! Picuri de ploaie. Plouă ? Doamna Areta întreabă dacă avem umbrele... Nu e nevoie de umbrele. Doar picături de ploaie. Lacrimi ale cerului sau lacrimile bisericii în ruine ? Mă uit în sus. Senin. Doar câțiva nori sunt deasupra ruinelor, dar albi, frumoși, nu de ploaie.

Lacrimi ! Plânge biserica ! Plânsul ruinelor mă întristează. Cum să nu-l întristeze pe orice creștin ?

Mă uit la ușa nouă din lemn masiv îmbrăcată pe laterale în fier. Lacăt – nu știu de ce mă sperie. Se uită și ceilalți din grup. Ușa ferecată ne îndurerează mai mult. Nu putem vedea ruinele din interior. Poate pereții interiori mai păstrează vreo urmă de pictură. Poate e vreo urmă din tabloul votiv, al ctitorului... Radu cel Mare, domnitor al Țării Românești de la începutul secolului al XVI-lea. Răsună în sufletul meu glasul voievodului din ziua sfințirii ctitoriei sale Lăpușnea... Ce impunător era ! Câtă mulțime ! Oameni îmbrăcați de sărbătoare.

Biserica Lăpușnea

Oare voievodul Radu, acolo unde se află acum, se gândește la ctitoriile sale ? De dincolo și de dincoace de Dunăre ? Lăpușnea aflată dincolo de luciul de apă al Dunării ! Lăpușnea construită nu departe de locul unde Carpații se întâlnesc cu Balcanii !

De ce, Doamne, încerci credința și iubirea oamenilor ? Iubirea aproapelui ! Suntem o fărâmă de pulbere în fața Ta.

Dăruiește-ne, Doamne, iubire ca să nu gândim rău despre aproapele nostru ! Să nu-l acuzăm ! Nu, nu este nepăsarea noastră. Dar neputința ? Da, neputința de a acționa pe meleaguri unde viețuiesc românii din zorii nașterii lor, însă nu se simt la ei acasă.

Biserica ta, Doamne a plâns în fața noastră ! Ne-ai arătat că plânge. Își plânge trecerea ? Sigur nu-și plânge trecutul. Dacă ar putea, între zidurile ei, la sfintele slujbe, și-ar pomeni, întru vecie, ctitorul. Dar cum să-l pomenească când este ferecată ?

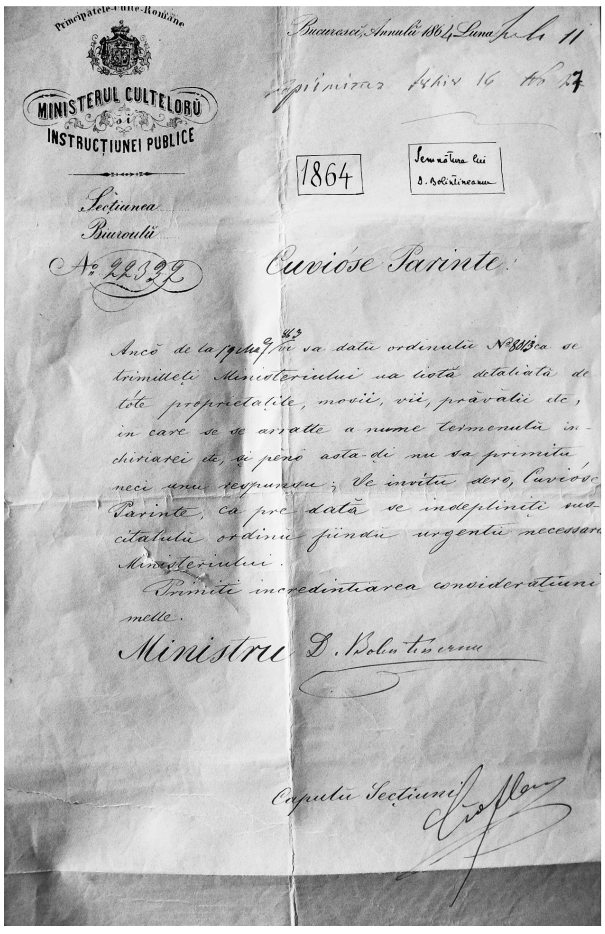
În drum spre Lăpușnea

Mărturii ale trecutului

Dimitrie Bolintineanu a fost un caz atipic în lumea politicii românești nu numai prin verticalitatea principiilor ci și prin faptul că pe timpul cât a exercitat funcții publice a avut obiceiul de a elabora și chiar scrie singur corespondența și actele oficiale. Documentul prezentat mai jos este edificator pentru implicarea personală a bolintineanului în bunul mers al țării. El face parte din contextul mai larg al Secularizării averilor mănăstirești când, pentru a se proteja de orice „accident" se cerea inventarierea atentă a bunurilor deținute, cele mai prețioase odoare și documente urmând a fi strânse la m-rea Cotroceni, pentru Țara Românească și la Golia, pentru Moldova.

Îngrijorarea și iritarea ministrului Bolintineanu erau întemeiate, astăzi cunoscându-se că atunci au fost scoase ilegal din țară, către Muntele Athos numai, peste 20.000 de documente aparținătoare mănăstirilor românești. Și acum se află acolo, ținute – cu intenție și cu pasivitatea greu de înțeles a autorităților religioase și politice române – încă departe de ochii românului iubitor de cultura neamului său.

Documentul de față a făcut parte din Arhiva Mitropolitului Antonie Plămădeală și ne-a fost donat de către domnul Mihai Plămădeală, fratele înaltului ierarh, fapt pentru care îi mulțumim pe această cale și în numele cititorilor noștri.

Principatele Unite-Române

MINISTERUL CULTELORŬ ȘI INSTRUCȚIUNEI PUBLICE

Secțiunea Biuroulŭ

No 22332

1864

Semnătura Lui D. Bolintineanu

Bucuresci, Anulŭ 1864 Luna Iulie 11

Cuvióse Părinte.

Încŏ de la 19 Mart. 1863 s-a datŭ ordinulŭi No 8013 ca se trimiteți Ministeriului ua listă detaliată de tote proprietățile, moșii, vii, prăvălii etc, în care se se arrate a nume termenulŭ inchiriarei de, și pênŏ astă-di nu s-a primitŭ neci unu respunsu; Ve invitu dero, Cuvióse Părinte, ca pre datŭ se indepliniți susŭ-citatulŭ ordinŭ fiindu urgentŭ necessariŭ Ministeriului.

Primiți incredințiarea conviderațiuni melle.

Ministru D. Bolintineanu

Capulŭ Secțiuni

Bucuresci, Anul 1864, Luna Iulie 11.
(Primită Iuliu 16, No 27)

Principatele Unite Române
Ministerul Cultelor și Instrucțiunei Publice
Secțiunea Biuroul, No 22332.

Cuvioase Părinte

Încă de la 19 Mart. 1863 s-a dat ordinul No 8013 ca se trimitteți Ministeriului ua listă detaliată de toate proprietățile, moșii, vii, prăvălii etc, în care se se arrate anume termenul inchiriareai etc, și până asta-zi nu s-a primit neci unu respunsu; Ve invit dară, Cuvioase Părinte, ca pre dată se indepliniți sus-citatul ordin fiind urgent necessari Ministeriului.

Primiți incredințiarea considerațiuni melle.

Ministru ***D. Bolintineanu***

Capul Secțiuni (Cioflec) [după semnătură].

Cuviosului Superior all Schitului Ghighiu din Prahova.

Ştiri proaspete de la Senat

Gabriel Stegărescu

La 22 martie (stil vechi) guvernul junimist condus de Theodor Rosetti își depune demisia în fața Regelui. Momentul marca accentuarea neînțelegerilor dintre diferitele grupări conservatoare. Carol I v-a aștepta totuși până la 26 martie ca să aprobe acestă demisie, însărcinând apoi pe Lascăr Catargiu cu formarea noului guvern, care va depune jurământul la 29 martie. Lascăr Catargiu va rămâne la conducerea guvernului doar până pe 5 noiembrie, dată la care demite în urma refuzului insistentei cereri a regelui de a dizolva Parlamentul.

Scrisoarea de mai jos este expediată din vâltoarea acestor evenimente de către senatorul Ion (Iancu) Bolintineanu, chiar de pe băncile Senatului, constituindu-se într-un document ce surprinde o pagină aparte a vieții politice românești. (Arhivele Statului București, Colecția *Personalități*, *Ion Bolintineanu*, dss. 1)

1889 martie 27
București

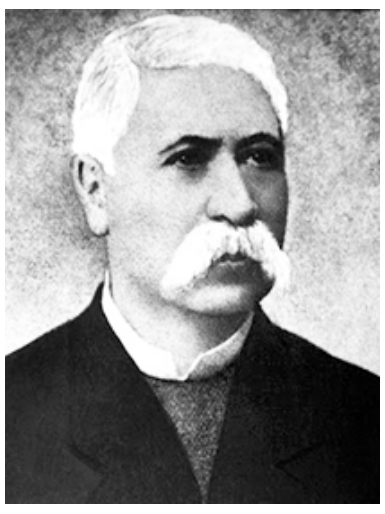
Ecaterino – Mariṭo

Eu am ajuns aseară sănătos. Am găsit pe cei de aici bine.

Scriindu-vă aceste câteva linii din Senat, vă anunț și pe voi că lucrurile nu sânt încă terminate. Totul ce s-a făcut în aceste zile este că regele a însărcinat pe Catargiu să formeze ministerul. Greutatea cea mare acum este, căci trebue luate persoane din grupurile ce sânt în stare să susție ministerul cel nou; aceste grupuri au felurite pretenții care unele nu convin mai mult decât altele. Sânt în fine niște împrejurări din care cu prea mare greutate se poate eși. În acest moment au venit la Senat Catargiu, Vernescu, Lahovari și Germani; cei trei dintâiu au schimbat felurite vorbe și idei cu Senatorii; nimic însă nu s-a decis. Greutatea cea mai mare vine că Manu și Lahovari la care țin mulți nu vor să intre în minister cu Vernescu. Acest din urmă are și mai mulți partizani, așea că dupa părerea mai multora Catargiu trebue să se adreseze la grupul lui Dim. Brătianu ca și din acel grup să faca parte în minister ca să se aleagă o majoritate. Oricum ar fi însă situația e tot grea fiindcă toți sânt ambițioși și pretenționși și afară de aceasta Manu și Lahovari ar fi fost de trebuință să facă parte. Oposiția lor de a intra cu Vernescu este bine motivată în urma cellor întâmplate cu numirile la Comiție; sau și mai motivată este neprimirea lui Vernescu de arămânea pe din afară, ca questie de ambiție personală.

Vă voi ține în curent și despre celle-l-alte împrejurări și fase ce se vor mai petrece.

Iancu.

Lascăr Catargiu

Fișă de personaje:

Lascăr Catargiu (1823-1899) – Șeful partidului conservator, membru al locotenenței domnești și prim ministru după sosirea lui Carol I (mai – iulie 1866). Președinte al Camerei, ministru și prim ministru în mai multe rânduri. În guvernarea începută la 29 martie 1889 va fi prim ministru și ministru de interne.

George D. Vernescu

George D. Vernescu (1830-1900) – Om politic de orientare liberală, a fost ministru în mai multe rânduri și președinte al Camerei și Senatului. După despărțirea de liberali înființează împreună cu Lascăr Catargiu partidul liberal-conservator, desființat în 1891 când se întoarce la liberali. A fundat ziarele *Binele Public* și *România*.

Alexandru Lahovari

Alexandru Lahovari (1841-1897) – Doctor în drept la Paris și un excelent orator parlamentar a fost membru al partidului conservator și în mai multe rânduri ministru. În cabinetul catargiu va ocupa funcția ministru de externe.

Menelas Germani (n. 1836) – Mare bancher de origine macedo-română, a fost unul dintre fruntașii conservatorilor junimiști și în mai multe rânduri ministru de finanțe.

George Ion Manu, general (1833-1911) – Deputat

Gheorghe Ion Manu

conservator, primar al Capitalei și în mai multe rânduri ministru va fi prim ministru după demisia lui Catargiu din noiembrie 1889.

Dimitrie C. Brătianu (1818-1890) – Fratele mai mare al cunoscutului om politic Ion C. Brătianu și unul dintre fruntașii partidului liberal. Ministru și președinte al Camerei va trece de partea adversarilor fratelui său, Catargiu și Vernescu, formând așa numita „opoziție unită”.

Publicistica lui Panait Istrati
Între datorie morală și sursă de existență

(urmare din pagina 4)

conștiința mea să nu-mi spună vreodată că aș fi refuzat, de-a lungul vieții mele, să-mi plec urechea spre orice glas de deznădejde ar fi venit și din orice direcție l-ar fi adus vântul. E inutil să adaog că la mine conștiința e inima. Adică ceva cald. Poate prea cald.”

Fie că acest strigăt de deznădejde se regăsește în articole de esență politică sau economico-socială, în evocări, figura centrală rămâne omul. Omul, destinatar, colecționar fără voie al tuturor nedreptăților care se răsfrâng asupra lui.

Iar el, Istrati, cu conștiința febrilă, asemeni inimii lui s-a dedicat scrisului sperând cu o naivitate dezarmantă în „ceva mai bun, mai omenesc”. Căci „nu e oare mai demn, mai sănătos sufletește, să lupți pentru un drept, decât să pleci capul în fața tâlharului atotputernic ieșit din urna electorală, dându-i astfel să înțeleagă că dreptul tău la viață ar fi discutabil ?”

Una din condițiile de căpetenie pentru ca arta să aibă putere moralizatoare și educatoare... este moralitatea artistului însuși, înălțimea morală, intelectuală, ideală la care a ajuns el, spunea C.D. Gherea.

Nu putem să afirmăm noi care este gradul intelectual al scriitorului, cum nu putem, de altfel, să știm măsura moralității lui. Dar, știm că a dat opere care, „în negura vremii” se vor vedea alături de creațiile definitorii ale marilor scriitori români. Tind să cred că nu doar câțiva, printre care mă număr, cred în existența peste veacuri a operei istratiene. Cu cât deschid mai multe porți ale cărților scrise de el, cu cât pătrund mai mult în tainele creației lui, cu atât descopăr – spre surprinderea mea – parfumul limbii române în straie frantuzești.

Dacă nu s-a apucat mai devreme de scris, motivul este, probabil, chiar cel afirmat în reflecțiile sale „din orele de singurătate”: teama de mediocritate. Dar, iată că vine perioada anului 1932, an care va ocupa un loc semnificativ în monografiile despre viața și opera istratiană, prin conferința *Artele și umanitatea de azi*, cu care Panait Istrati organizase un turneu la Viena și apoi în orașele din Germania.

Propunându-și o „confruntare sub semnul romantismului, a artei și a secolului său”, prin *Artele și umanitatea de azi* se contura ideea conform căreia „viața spuirituală, cu nenumăratele ei fețe este aceea care ne domină existența. De la idolatria cea mai stupidă, până la credințele cele mai înalte, totul este spirit între oameni; această viață spirituală e aceea care plutește izolată, pe deasupra timpului, în ciuda năruirii atâtor civilizații”.

Revista franceză *La Liberte* avea să aprecieze discursul acestei conferințe, publicând la 9 august 1932 un comentariu cu titlul „Cuvinte amare și juste”, în care afirma că tema abordată este „o palmă dată epocii noastre, care ne înviorează obrazul”. O altă publicație, *L'echo d'Oran* (7 august 1932) reține din mesajul lui Panait Istrati că „arta nu trebuie să slujească, în principal, decât luptei pentru eradicarea suferințelor din lume. Ea nu-i un scop, ci un mijloc”.

„N-aș putea explica de ce totdeauna am conceput frumusețile ca niște divinități menite să facă pe om mai bun, să civilizeze lumea. De asemenea, niciodată n-a sălășluit în cugetul meu ideea de artă pentru artă sau artă pentru nimic”, spunea la un moment dat Istrati. Mergând pe ideea că arta este cea care clădește moral prin metode cultural-educative, Panait Istrati, cu aparatul său critic, nu poate să nu facă referire la capitularea „artelor și artiștilor, deveniți instrumentele în mâinile dictatorilor din epocă, în schimbul unei cât mai confortabile stări materiale”.

În cuprinsul acestui manifest de credință Panait Istrati scoate în evidență „arta pentru nimic” schițând sumar, dar concis și adevărat imaginea creatorilor ei împărțiți în două mari categorii, „artistul turnului de fildeș” și „artistul revoluționar”: „Ceea ce îi deosebește e sufletul, adică inima lor. Artistul revoluționar nu poate înălța imnuri frumuseții în mijlocul unei omeniri slute. El este deopotrivă de sensibil față de nedreptate sau frumos, cetățean al lumii, frate al celor asupriți și, în aceeași măsură, artist. Artistul revoluționar are, pe deasupra, simțul responsabilității, la care-l obligă morala talentului și a inteligenței”.

Pentru a sublinia și mai intens rolul creatorului desăvârșit și dezinteresat de laudele care l-ar putea „mâhni peste măsură”, Panait Istrati, în eseul-manifest *Ceva mai bun, mai omenesc* are o concepție statornică și viguroasă conform căreia „când religiile se năruie și când toate doctrinele sociale se dovedesc neputincioase, singur artistul, preot al frumosului etern, mai poate reclama dreptul la direcția morală a umanității”. Și, cum o direcție morală adevărată se poate trasa doar cu ajutorul artei adevărate, lui Panait Istrati nu-i rămânea decât speranța în izbânda artei „care cuprinde mai multă dragoste, mai multă puritate și sinceritate”, ea fiind „singura care nu ne înșeală niciodată”.

(Din volumul în lucru, *Publicistica lui Panait Istrati - Un jurnalist nedreptățit*)

Conjurația anti-Panait Istrati

Gabriel DRAGNEA

De fiecare dată când am avut ocazia am afirmat că *„o personalitate n-ajunge să se definească decât prin adversitățile pe care le trezește”*, așa cum afirma cândva Tudor Vianu. Ceea ce s-a spus despre Panait Istrati, din dorința evidentă de a-i minimaliza personalitatea și opera, mergând până la executarea morală a existenței lui, nu a făcut decât să-l urce pe scriitorul brăilean pe podiumul învingătorilor. Reabilitările venite ulterior nu au avut decât să confirme aceasta.

M-am întrebat adeseori, în naivitatea mea de această dată, care ar fi fost motivele punerii la zid a ziaristului *“vagabond de geniu”* ? După parcurgerea mai multor lucrări de referință am reușit să înțeleg îndeajuns de mult cum funcționează “sistemul” cu mecanismele lui ruginite și infecte. Astfel, pot afirma, fără îndoială că sinceritatea izvorâtă din abisurile sale sufletești, izvorâtă din setea de dreptate, avea să-l transforme pe Istrati într-un personaj incomod pe scena politică a lumii. Ajunsese să fie considerat un pericol, nu doar pentru ceea ce putea spune – credibilitatea lui nefiind pusă la îndoială – ci, pentru simplu fapt că exista. Citatele pe care le voi aduce în discuție nu fac altceva decât să scoată în evidență ideea că scopul scuză mijloacele, ajungând la o alta conform căreia “cine nu e cu noi e împotriva noastră”. Aceasta din urmă poate fi considerată laitmotivul acestui capitol.

Detractor vs. critic

Înainte de a continua prezentarea atitudinilor voluntare sau comandate ale contestatarilor consider importantă și necesară delimitarea termenilor detractor și critic. Pentru a fi clară o astfel de delimitare – deoarece nu toate numele prezente aici pot intra în categoria detractorilor – am apelat la editorialul lui Nicolae Manolescu din revista *România literară* (12-18 martie 2003): *„Detractorul este de rea-credință și își face din negare un scop precis. El pornește de la ideea că scriitorul la care se referă trebuie să fie contestat. Nu ajunge la ea în urma unei demonstrații. Ideea e așadar preconceptă”*.

Un caz ce poate fi considerat o nedreptate la adresa lui Panait Istrati este acela în care cotidianul francez *Le Monde* adoptă o poziție cel puțin ciudată prin comentariile făcute privind anchetele de la Lupeni, publicate în *Lupta*.

Conform monografiei lui Alexandru Oprea, *Le Monde* publică așa-zisele probe ce “dovedesc” trădarea și cumpărarea sa “de către guvernul burghezo-moșieresc din România”: *“Se știe că a făcut parte dintr-o comisie guvernamentală, pe vremea unor împușcături la Lupeni, de pe urma cărora au fost victime nouă muncitori și, că această comisie a aprobat pe de-a-ntregul autoritățile”*. Gravitatea mare constă în faptul că, dând credit publicațiilor prestigioase din lume, care cu trecerea vremii nu au revenit cu corecturile care s-ar fi impus, istoricul literar Al. Piru cade în capcana de a da curs celor publicate. Astfel că, în studiul său din *Viața Românească*, nr.2 din 1957 apar următoarele informații: *„Imediat după întoarcerea din U.R.S.S în România, în 1929 luă parte, cu ocazia grevei minerilor de la Lupeni, la ancheta întreprinsă de ziarul Lupta. În loc să protesteze împotriva guvernului, care împușca pe greviști, Panait Istrati, înhămat la carul burgheziei, arunca răspunderea crimelor pe seama aț㎢ătorilor la grevă din sindicatul muncitorilor”*.

Dar, revenind la cele scrise de *Le Monde*, Panait Istrati se simte obligat să intervină pentru a clarifica lucrurile spunând că, ancheta sa de la Lupeni *„unde au fost împușcați nu 9 ci 30 de mineri și o sută de răniți, a fost personală”* și nu comandată. El vine și adaugă că, însuși profesorul Romulus Cioflec, care era membru în partidul la putere și care l-a întovărășit pe tot parcursul anchetei avea să demisioneze din partid, „cu scandal în presă, deoarece se convinsese ca și mine de vinovăția guvernului”.

Din tonul reacțiilor apărute în ziarul *Vremea*, la 10 octombrie 1929, putem să deducem că cele scrise de Istrati privitor la cazul Lupeni era o expresie a realității: *„Ai colindat regiunea Lupenilor și ți-ai scris într-un ziar de seară nu impresiile, fiindcă n-ai fost acolo ca un simplu călător și om, ci rechizitoriul (...) Ai venit să urechezi guvernul, să ții conferințe și să ne scuipi în plin obraz”*.

Punând în balanță reacțiile furibunde apărute în presa română vom putea observa ce greu atârnă insultele aduse de Pamfil Șeicaru în 30 septembrie, în aceeași publicație, *Vremea*: “Ah, Panait, Panait... Torente de invective, dintre cele mai triviale. Poza lui Istrati reprodusă în centrul paginii purta explicația: *Proxenetul care ne insultă*. Articolele din *Lupta* erau calificate: *o dezgustătoare acumulare de măgării*, iar autorul lor, *un biet mardeiaș cu degetele butucănoase ce se screme*, într-un stil „siluit”; Istrati mai beneficiind, pe deasupra, de gingașele gratificații de *liric povestitor al invertirilor sexuale* sau, și mai pudic, *biet poet al șezuturilor deflorate* etc., etc. (notă extrasă din “dosarul vieții și al operei” lui Istrati, de Al. Oprea, pag. 268).

Dovada că simpla lui prezență era un pericol o putem deduce din scrisoarea către Romulus Cioflec, în care se scuza că nu mai are timp să se oprească la Timișoara: *„Cauza: sunt grozav de urmărit...Aseară, înșuși Ionițescu mi-a trimis vorbă că studenții creștini umblă să mă omoare (...) toată seara și noaptea până la unu mi-au ținut calea pe Dragoș-Vodă și au băut la o cârciumă lângă noi, urlând și arătând revolverele”*.

Și, cum acesta nu este singurul moment în care Panait Istrati este amenințat cu moartea, îl mai amintim și pe cel din 1927, moment ce coincide cu aderarea scriitorului la comunism. Astfel că, în paginile *Cuvântului* cineva îl atenționează pe Istrati că, în cazul revenirii lui în țară va fi urmărit cu degetul pe trăgaci.

Nicolae Iorga și Alexandru Sahia

Întorcându-ne în timp cu câțiva ani descoperim campania de discreditare a omului, scriitorului Istrati și a operei lui.

Fărăr a le nega meritele – căci ar fi nedrept – vom observa că, pentru mulți scriitori români opera istratiană – în speță *Chira Chiralina* – nu reprezintă nimic altceva decât “memoriile unui

om care câtuși de puțin nu are respectul ființei omenești”. Cine spunea aceasta ? Nicolae Iorga care, prin intermediul *Rampei*, la 12 noiembrie 1924 declara astfel: “Eu nu-i găsesc absolut nici o calitate. Am spus: avem de-a face cu un hamal din portul dunărean”.

Negăsindu-i nici o calitate “hamalului din portul dunărean”, Nicolae Iorga, prin discursul susținut la înmormântarea lui Istrati avea să facă dovada unui caracter îndoielnic considerându-l “răsturnător de lume cu puterile unui real talent”. Dar, poate era conștiința deșteptată care-i dicta sincere și adevărate laude, o dezabuzare; sau poate avea nevoie să se descarce pentru a-și liniști bruma de conștiință pe care o avea.

Știind părerea lui Slavici, cronicile apărute în străinătate privitoare la apariția *Chirei* și multe alte aprecieri aduse operei apărute în *Europe*, la 15 august 1923 putem să realizăm că la mijloc – între aceste afirmații tendențioase – stau cauze politice (ca să nu le spunem principii ! ?). Invocându-se ideea de naționalism, lui Panait Istrati i se reproșează influențele democratice acumulate în occident. Și nu numai. Conform articolului din publicația *L'Orient* redactată în franceză la București, semnatarul Arion completează marea de acuze spunând că „e socialist”, „că nu a frecventat Capșa și, deci, nu face parte din nici o gașcă literară”, „că nu are talent” și, cea mai gravă că „e un pornograf ignobil”. În fața acestor enormități emise de detractorii săi, Panait Istrati avea să răspundă ripostând la rându-i prin două „scrisori deschise d-lui Cazaban și d-lui Iorga, scrisori apărute în *Adevărul literar și artistic* din data de 3 august 1924. Tot despre cei doi mai sus amintiți va face referire și în materialul *Revenire în patrie după zece ani*, cuprins în volumul *Cum am devenit scriitor*: *„Câtă vreme mi se criticară cărțile, nu suflai o vorbă... Dar când ieșiră la atac, cu bastoanele lor seniorale, crezând că au de-a face cu un biet vântură-lume ce și-a trecut viața prin cârciumi și că numai din pură întâmplare* ***a avut norocul să întâlnească pe Romain Rolland*** *și să mâzgălească o carte* ***pretins frumoasă****, ei bine, acești domnișori au întâlnit măciuca lui Codin care-i făcu cnocaut. Dușmanii mei: șacalul Cazaban, simbriaș mârșav al guvernului și N. Iorga, academician, bărbat de stat și șef de partid huligănesc”*.

O altă perioadă care trebuie amintită este aceea premergătoare colaborării lui Panait Istrati la publicația de dreapta *Cruciada Românismului* dar și scurta perioadă care avea să urmeze după aceea. În urma unei *Scrisori deschise oricui*, publicată la 20 ianuarie 1932 în cotidianul politic *Curentul**x***, prin exagerările prezente va primi o replică foarte dură din partea lui Alexandru Sahia. Era o ocazie care nu putea scăpa kominterniștilor de la București.

Panait Istrati, conștient de aberațiile spuse are grijă să completeze: *Iată un mic plan de om pustiit*. Planul consta în înființarea unei gazete și a unui partid clerical cu sprijinul „unui corp de cărvunari eoiscopi și miniștri care, ziua cântă lui Dumnezeu liturghii, iar noaptea devastează bisericile”, dorind să susțină astfel „pe toți cei care vor să guverneze cu dreptate” și să nimicească „pe toți dușmanii”.

Răspunsul lui Sahia „se înscrie în linia fidelității față de Moscova, liniei staliniste și rostește o judecată echivalentă cu o condamnare”: *„Ce mare canalie ești, tovarășe Panait ! Îmi reamintesc anii tăi de glorie, când era îndeajuns să-ți anunți o carte, pentru ca nenumărate edituri occidentale să năvălească cu ofertele. Și asta datorită cui ? Talentului ? Să fim drepți !... Cele două vaci grase: Rakovski și Trotki ți-au întins țâțele să le sugi cât vei voi, ca un mânz nărăvaș. Rakovski, pe atunci reprezentant al Sovietelor la Paris s-a simțit fericit de revederea tovarășului; a fost în el o dulce aducere aminte, un dor discret pentru bălțile Brăilei, și ție s-a oferit cu ruble. Plecat în Rusia, recomandat de Rakovski lui Trotki – acesta a întrevăzut în tine elementul proaspăt pentru contramișcarea lui de revoluție permanentă. Dar Trotki e azvârlit la timp peste bord, Rakovski – înfundat în Astrahan, și în Rusia începe munca adevărată, formidabila industrializare și refacere economică. Cine se mai gândește că există într-un colț Panait, cântărețul cârciumelor ? Dar lucrurile s-ar mai fi putut încurca dacă cel care înjură astăzi comunismul, nu s-ar fi ridicat cu pretenții bănești supărătoare pentru cărțile tipărite, filmele de cinematograf. Drept satisfacție, tovarășe Panait, adept al lui Trotki, ți s-a arătat Nistrul. Bolșevicii nu înțelegeau să-ți plătească decât pâinea, ca oricărui muncitor, și mai mult ca orice, îți dădeau libertatea de haimanalâc. N-ai înțeles să prețuiești. Ai refuzat, indignat, doreai bani și ranguri. Te simți bine acum, în smârcurile dunărene, preconizând dictatura regească sau luptând pentru conversiunea cea mare: iubitorule de țărani ! Însă toate bârfelile, toate ororile care le debitezi pe spinarea Rusiei comuniste caracterizează deznădejdiile unui înfrânt, stâlcit de cizma sigură”*.

Printre multele acuze aduse s-a mai spus că Panait Istrati este fascist. Cum ar putea fi adevărată o asemenea afirmație când cunoaștem participarea lui Istrati la mitingul antifascist *L'Italie aux fers*, la sala *Manege de Pantheon* ? Tot în apărarea lui Istrati mai amintesc poziția lui fermă în urma apariției în *Cruciada Românismului* a unui articol favorabil Italiei fasciste (*Din fresca istorică a fascismului* de Tudor Ionescu, în nr. 12 din 21 februarie 1935).

La acuzația de antisemitism, adusă de tocmai Romain Rolland, articolul *România însângerată* vorbește de la sine. Publicat în *Paris-Soir*, în 1925, Panait Istrati scrie „despre actele de teroare săvârșite contra evreilor de la Focșani sau Piatra-Neamț” provocând „țipete de furie” la *Viitorul*, care-l denunță pe gazetarul român ca „trădător și calomniator al patriei”.

O piatră de încercare în viața, până acum, destul de zbuciumată a lui Panait Istrati o constituie campania de denigrare și de condamnare a personalității și operei istratiene prin articolul Un haiduc al Siguranței al lui Henri Barbusse. A fost acuzat foarte aspru pentru declarațiile antisovietice care au urmat vizitei lui Istrati în Uniunea Sovietică. Deoarece „aceste calomnii erau atât de extravagante”se pare că ele nici nu au fost preluate de presa română.

Panait Istrati – scriitor român

Deși au existat colegi din breasla scriitorimii române care negau apartenența brăileanului la literatura română, cu toate acestea, Panait Istrati a lăsat „pe oamenii de bună credință să judece”. Și, iată că, încă din 1924 a existat un Ion Vinea (autor celebru al volumului *Ora fântânilor*) care opina despre *Chira Chiralina* că „se afirmă tocmai prin atmosfera românească”[13] existentă. Tot în această categorie „de oameni de bună-credință” putem încadra și pe un Gala Galaction, Pompiliu Constantinescu și alții. Cert este că, acei puțini scriitori care au ajutat la reabilitarea operei și a scriitorului, au ajutat, în fond, niște biete personaje literare, niște eroi care „au gândit și au grăit în românește”.

Conform unei scrisori redactate la Nisa în data de 15 aprilie 1925, cu scopul precis de a fi publicată „în fruntea volumului *Trecut și viitor*, Panait Istrati, nemulțumit de traducerile în românește a operelor sale de limbă franceză, se hotărăște să-și traducă singur creațiile; înainte de-a fi „prozator francez contemporan” el a fost „prozator român înnăscut”. *„M-am hotărât să mă traduc singur în românește fiindcă, mai întâi de toate, eu sînt și țin să fiu un autor român. Țiu la aceasta, nu din cauză că mi s-a contestat acest drept – (el mi s-a contestat de oameni cari n-au nici o cădere) – ci fiindcă simțirea mea, realizată azi în franțuzește printr-un extraordinar hazard, izvorăște din origine românească. Înainte de a fi prozator francez contemporan, așa cum se spune pe coperta colecției lui Rieder, eu am fost prozator român înnăscut.(...) Las pe oamenii de bună credință să judece. Acestor oameni, - singurii cărora mă adresez în tot ce scriu, - le voi spune că majoritatea eroilor mei sunt români, ori din România, - (ceia-ce pentru mine e același lucru), - că acești eroi au gândit și au grăit, - în sufletul meu, timp de ani îndelungați, - în românește, ori cât de universală ar părea simțirea lor redată în artă. Le voi mai spune oamenilor de bine, că dintre toate meleagurile contemplate de lumina ochilor mei, acelea cari mi s-au întipărit în suflet pe când mă purta mama de mână, îmi sunt cele mai scumpe, și că numai un înstrăinat ca mine va ști să le ducă dorul și să le desmierde amintirea, așa cum știu eu astăzi când trăiesc din amintiri”*.

Mergând pe ideea lui Ion Vinea, închid acest capitol – deși mai pot fi multe de adăugat dar, totuși este o selecție subiectivă a lucrurilor – considerând că, într-adevăr „paguba națională ar fi prea mare” dacă nu vom fi capabili a îndeplini această „simplă formalitate: tălmăcirea prestigioasei opere în limba care trebuia să-i fie lut dintru început”.

Panait Istrati trebuie să fie al nostru, nu pentru creațiile care au adunat succesul internațional, ci pentru că acest succes internațional a fost al unui om care a văzut lumina zilei, pentru prima dată, pe pământ românesc, învățând să spună “mamă” în limba română.

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

30.09.2013 - *Brumă și îngheț timpuriu*

Temperaturile foarte scăzute (-5ºC în zona de câmpie) au dat o grea lovitură producătorilor de legume și zarzavaturi. Nimeni nu a putut prevedea scăderea bruscă și drastică de temperatură și nici nu ar fi putut culege și pune la adăpost toată recolta într-un timp scurt ! Cele mai sensibile și deci cele mai afectate au fost culturile de ardei, vinete, roșii, dovlecei, fasole păstăi, cultivate direct în câmp. Ba au resimțit șocul termic scăzut chiar și castraveții și roșiile din solar. Așadar, pierderi mari pentru producători și implicit pentru cumpărători. Și aceasta după ce în vară grindina distrusese grav zarzavaturile și producția oricum era mai mică. Înghețul timpuriu a pus capac la aceste calamități care produc pagube însemnate grădinarilor. Urmare imediată – prețuri exagerat de mari la gogoșari, ardei capia și gras. Peste 4 lei/kg. Exagerat dar inevitabil.

6.10.2013 - *Gogoșarul golește buzunarul !*

Chiar afectați de brumă, gogoșarii s-au menținut la prețuri foarte mari, până la 6 lei/kg. Iar în piețele din București chiar mai mult. În schimb fructe ieftine. Mere foarte mari și frumoase (unele chiar de o jumătate de kilogram bucata !) la 2-3 lei/kg. Și evident perele galbene de Bolintin (soiul Matache) la 2,5-3 lei/kg.

13.10.2013 - *Mere din picătură !*

O zi de târg obișnuită, fără să iasă în evidență cu nimic. Poate prin faptul că se vindeau (scump) și cei mai depreciați ardei capia și gogoșari (afectați de bruma de acum două săptămâni). Oricum, adio zacuscă în acest an pentru cei care nu au făcut-o în septembrie. Ceva aparte ar fi însă. Trecând pe lângă mărarii din Voinești care expuneau niște mere **mamut** din toate soiurile, am auzit o vânzătoare voinică, rumenă și frumoasă ca merele pe care le oferea, explicând de ce sunt merele atât de ieftine (1,5-2 lei/kg): pentru că sunt **mere din picătură** ! Expresia respectivă vrea să spună că sunt mere căzute din pom în timpul culesului și ca atare, fiind lovite se pot altera foarte repede, nu se pot depozita și drept urmare se vând ieftin (cu un leu la sursă). Concluzia: ce e foarte ieftin e de calitate inferioară. Iar iuțeala de mână (a vânzătorului) și nebăgarea de seamă (a cumpărătorului) „afectează grav buzunarul".

20.10.2013 - *Gimnastică involuntară.*

Pentru că se apropie Sf. Dumitru și au sosit lanțurile, călușeii și celelalte panarame, tarabele au fost mutate într-o margine a incintei târgului. Printre remorcile cu instalații vânzătorii consacrați își expun mărfurile pe bucăți de plastic puse direct pe pământ. O imagine deloc atrăgătoare și incomodă. Fără să vrei te apleci îndoindu-te până la pământ ca la un exercițiu matinal de gimnastică fără voie.

Drept urmare, nimeni nu se simte în largul său. Dar cum condițiile din târg nu sunt în general corespunzătoare, merge și așa. Marfă există și chiar mai ieftină ca de obicei (cuscrul meu din Buzău a fost surprins de prețurile mici și de abundența produselor). Eu, care cred că știu cât de cât „mersul târgului" nu mă mai entuziasmez pentru că știu (ori doar cred ? !) și dedesubturile vieții periodice și efemere ale acestei zbateri duminicale pline de amăgiri.

Locul legumelor de vară a fost luat de cele de toamnă: praz, sfeclă roșie, ridichii negre, păstârnac, morcovi și țelină, verdețuri de solar (spanac, pătrunjel și mărar), câteva roșii (4 lei/kg), mere mari de toate soiurile la 1,5-2 lei/kg, gutui: 2-3 lei/kg, struguri: 5 lei/kg, lactate din belșug, carne de asemenea (proaspătă, preparate, pastramă), cereale: 10 lei/dublul, usturoi, arpagic, varză (0,5-0,8 lei/kg). Deși sezon, varza nu se vindea/cumpăra. De ce ? Era uriașă (3,5 kg bucata). Rezerve pentru Sf. Dumitru ? Cine știe ! Eu ce am vrut am cumpărat: spanac (5 lei/kg), roșii de solar (2 lei/kg) mai decolorate, cele foarte roșii 3-4 lei/kg (tratate corespunzător cu substanțe care forțează și dau culoare desigur), ardei grași de 2 lei/kg neselecționati (cei foarte mari erau cu 4 lei/kg dar nu inspirau încredere, erau prea obezi ca să fie naturali), lapte proaspăt: 5 lei/2 litri, brânză proaspătă: 10 lei/kg, antricoate vițel: 17 lei/kg, fleică porc cu șorici: 15 lei/kg, arpagic românesc: 5 lei/kg, ridichii negre: 2 lei/kg. Am cam risipit banii din pensie (cca 100 lei).

27.10.2013 - *Sf. Dumitru - patronul Bolintinului răstoarnă cornul abundenței.*

Tot mai puțină atmosferă tradițională. Mult zgomot, fum, tarabe și dughene improvizate, mărfuri din „Europa" peste tot. Evident că fiecare vrea să câștige ceva mizând pe numărul mare de oameni care s-au perindat în cele 5 zile – de miercuri până duminică inclusiv – cu maximum sâmbătă, adică tocmai de Sf. Dumitru. Legume ieftine (au venit mulți teleormăneni producători cu cantități mari și de calitate). Pastramă cât cuprinde (23-25 lei/kg) mai veche și cam prea sărată sau mai proaspătă, pe alese chipurile. Toată lumea mulțumită. Dughene improvizate cu băuturi atrăgeau foarte mulți consumatori (cei mai mulți de culoare, din cartierul apropiat). Au fost și olari de la Corund cu ceramică foarte frumoasă care s-a vândut în întregime. Nu lipseau lingurarii (din Crovu, jud. Dâmbovița) cu produsele lor cu adevărat autentice, linguri de lemn în special. Curios că nu aveau fuse (nu se mai caută, cine mai țese, toarce, azi). Pe marginea drumului, pe sute de metri se găseau legume pe alese. Prețuri la jumătate față de săptămâna trecută pentru că erau aproape numai producători, nu negustori ca de obicei. Printre producătorii prezenți era nelipsita pereche din Băleni Sârbi: Stan Ion (zis Nelu Parpalea) și Marișca. Cu zâmbetul lor neprefăcut și cu marfa atrăgătoare aveau clienți destui. Îi văd în fiecare duminică și când lipsesc îmi fac griji. Alături de ei, cei din Puntea de Greci. Duminică, grătaragii aveau fețele obosite și trase de la somnul scurt din ultimele zile dar în același timp buzunarele pline. Impozite la stat ? Nicidecum ! Iată comerțul la negru în miezul zilei.

3.11.2013 - *Ziua verzei.*

După 2 săptămâni cu vreme frumoasă de toamnă și foarte călduroasă târgul arăta foarte bine. Ofertă suficientă de legume și fructe de sezon la prețuri moderate spre relativ mici. Aglomerație mare la varză care se vindea cu 0,5 lei/kg (spre sfârșit scăzuse la 0,4 lei/kg). Ardeii capia (ultimii, deci verzi): 2 lei/kg. De fapt acesta era prețul la mai toate legumele. Excepție varza roșie (1 leu/kg) și conopida (1,5 lei/kg). Încă mai erau roșii de solar (ultima recoltă, pusă la maturat) cu 2 lei/kg. Și răsaduri de salată pentru solar (10 la leu), stoloni de căpșuni (0,3 lei/buc). Evident, semne de sfârșit de sezon legumicol. Castraveți: 5 lei/kg.

Observație: blonda vopsită din Cartojani și-a extins afacerea. De la brânză și-a deschis tarabă printre producătorii de legume. Evident că o dădeau de gol bananele. Și totuși oamenii cumpărau. Mai puțin eu care nu suport deloc acești pseudoproducători ce cresc prețurile în piețe în mod exagerat. Cu marfă adusă din en-gros-uri sau din surse dubioase (citește subtilizate din depozite de către paznici și șoferi). Amănunte nu mai dau că știu și cei care ar trebui să ia măsuri – jandarmii care mișună în târg – și care dau amenzi amărâților care vând târnuri și mături.

10.11.2013 - *Se apropie Crăciunul, ați uitat de porci ?*

În târg la Bolintin, singurele animale vii care se vând sunt porcii, păsările și iepurii. La acest moment, porcii vii, de cca 100 kg în viu, au mare căutare (se apropie Crăciunul și unii oameni încă țin la tradiție). Negustorii știu asta și aduc exact ce se caută. Prețul general: 10 lei/kg. Nu există cântar, se apreciază la ochi. Te tocmești, plătești și ți se livrează la domiciliu, ceea ce este un anumit avantaj: nu mai plătești transportul, nu riști accidentări, nu miroși a porc. Și oricum, nu există alternativă. Acesta-i mersul târgului. La mulți ani, oameni buni care susțineți duminică de duminică existența acestui târg în Bolintin de 110 ani !

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Desfășurată, ca de obicei, în primitorul cadru asigurat de Marian Grigore, ședința din 16 noiembrie 2013 a *Clubului de Istorie* a avut ca temă *Neoliticul în spațiul bolintinean*. Ea a dat prilejul prezentării unor vestigii istorice care acoperă mai bine de cinci mii de ani de viețuire, descoperite în diverse puncte din *Arealul Bolintinean*. Discuțiile care au urmat au fost deosebit de incitante, născând teme pentru mai multe întâlniri: sate dispărute, secte creștine, viața în Neolitic etc. Seara s-a încheiat cu vizionarea unui foarte interesant film documentar despre neoliticul cucutenian.

Tema următorului *Club de Istorie*, primul din 2014, pe 18 ianuarie, sâmbăta, a fost lăsată la alegerea membrilor, urmând ca fiecare să prezinte materialul pe care îl va considera cel mai nimerit. Ca o îndrumare generală ar fi de dorit să fie în legătură cu vechile secte creștine sau cu vetrele de sat dispărute (silișți) din zona noastră.

Urăm *La mulți ani* membrilor *Clubului de Istorie*, invitându-vă pe toți cei interesați să participați la ședințele sale care rămân deschise tuturor iubitorilor de cultură.

Cutia cu scrisori
MORMÂNTUL LUI BOLINTINEANU
Inaugurare singuratică

Domnule Redactor,

Unii oameni sânt preursiți să sufere toată viața, și după moarte ceea ce să face în memoria lor, să sufere iarăși neajunsuri.

Astfel s-a întâmplat cu marele poet Bolintineanu cât a trăit; după moarte, stete uitat până mai acum doui ani când ducându-mă la Bolintinul din Deal aflu că, la câțiva kilometri mai la vale să află mormântul poetului.

Mă duc, îl vizitez și plăsmuiesc ideea d-a forma un comitet pentru a-i restaura mormântul.

D. Ioanidi, arendașul moșiei, d-nii Anghel Demetrescu, Ștefan Velescu, Ioan Rădulescu, primesc a forma împreună cu mine comitetul acesta și am și început lucrările ajutați de d. Ioanidi care a dat 600 lei, cu cari

Monumentul funerar original al lui Dimitrie Bolintineanu, realizat de sculptorul Carol Stock., 1888

am arvunit sculptorul.

Mai târziu mă rugă d. Atanasiad să facă și el parte din comitet. L-am primit. Dar, cum a intrat, a început sa lucreze aparte, să încurce mai mult, să facă cheltueli fără a ne consulta, să publice conturi iscălind și pe ceilalți și a mers până acolo, încât duminică, la 23 curent [octombrie 1888, n.r.], să se ducă la Bolintinul din Vale cu trei preoți, cu câțiva băeți de cor și cu Grandea, poetul *Voinței Naționale*, ca să inaugureze bustul.

Aceasta pentru că are ură personală contra Președintelui și pentru că i s-a cerut socoteală de purtare.

Când comitetul a voit să inaugureze bustul la 15 septembrie, d. Atanasiad, consultat, a răspuns că: la Sf. Dumitru, căci așa să știe la Palat și când acolo să vorbește de bustul poetului, se vorbește și de dânsul... dânsul fiind „legat" de bustul poetului !... (proprii cuvinte ale d-lui avocat).

Când am primit să-l inaugurăm la 26 octombre, Sf. Dumitru, când eu, ca secretar, am publicat data, am invitat ziare, școale, o mulțime de persoane, pe d. Ministru al Instrucțiunei cari a și numit un delegat la serbare; când am invitat pe d. Prefect, care a și dat ordin sub-prefectului să vestească pe țăranii comunelor megieșe și școalele – d. Atanasiad, a găsit de cuviință să-și bată joc de memoria poetului, de autorități, de noi, comitetul, de tot ce e bun simț și dreaptă judecată.

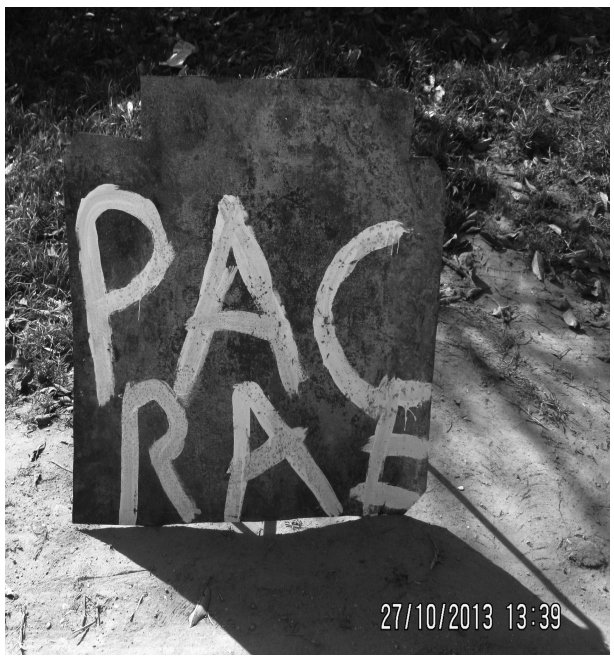
Unii oameni mici la suflet, „mațerele", cum le zice poporul, vor să compromită și pe alții, odată ce se știu pe ei înșiși compromiși ! În categoria aceasta intră și d. Atanasiad, de altfel om „însemnat".

Acum, ce e drept, are ce să se vorbească de d-sa... la Palat ! ca de acela ce-a dat foc templului din Ephes. (N.Gr. Rădulescu în ***Epoca***, 26 octombrie 1888, p. 3.)

păcatele limbii...

Electricieni oferă sevicii...

Spoitori oferă PARCARE...

În preajma revoluției

Actul I: Marți la 27 Aprilie 1848 la 4 ceasuri după amiazi, se arată darea de hrană principală a Șarpelui Împărătesc numit Boa Constrictor. Or ce om dorește să studie și să admire tainile naturei, va veni negreșit să vază cu ce lăcomie și înlesnire acest șarpe care mănâncă din trei în luni odată, înghite mai multe dobitoace vii. Priveliștea se face în sala D-lui Pavlache Conduri, în Gorgani. Prețul intrării este doi sfanțihi. (*Vestitorul Românesc*, nr. 33, p. 4(126), 27 aprilie 1848)

Actul al II-lea: Astăzi Marți, la 8 iunie, anul 1848, la 5 ceasuri după amiazi se arată darea de hrană principală a șarpelui numit Boa. Este un fenomen rar și interesant a vedea cum înghite mai multe vătue sau pui de găină vii. Prețul intrării este de un sfanțihi pentru o persoană; iar pentru copii o jumătate de sfanțihi. Priveliștea se face la Caraula-Veche, peste drum de D. Vornicul Ioan Otetelișanu. (*Ibidem*, nr. 45, p. 4 (180), 8 iunie 1848)

Școala de înotat din București

Școala de înotat din mahalaoa Izvorului, dă în cunoștința înaltei Nobilimi și cinstitului public, că doritorii de a învăța să înoate poate acum sigur merge cu orice trăsură, căci s-au dres drumul foarte bine. (*Vestitorul Românesc*, p. 4 (196), 23 iunie 1845)

Școala de înotat face cunoscut că vorbele ce s-au făcut în oraș, zicând că duminica trecută s-a înecat cineva în lăuntrul școalei, este o minciună, căci, slavă Domnului, nu s-a întâmplat până acum astfel de împrejurări. (*Ibidem*, p. 4 (212), 5 iulie 1845)

Duminică în 8 iulie, se va face în lăuntrul școalei de înotat o producție mare cu muzica milătărească. Școala de înotat va fi frumos iluminată, și drumul de la grădina d-lui Barmberg până acolo, va fi iluminat cu făclii. Prețul intrării este 2 sfanțihi. Începerea va fi de la 7 ceasuri seara. (*Ibidem*)

Direcția Școalei de înotat face cunoscut că producția care era să se facă duminica trecută, se va face duminica viitoare la 15 iulie.

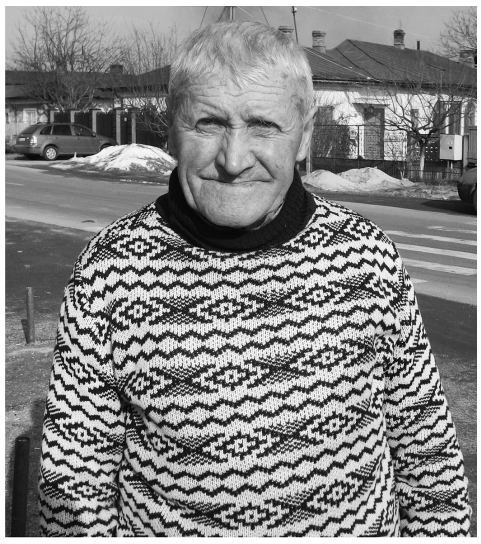
Bileturile de intrare care s-au dat pentru producția trecută, vor fi priimite la casă și pentru cea viitoare.

Duminică 15 iulie de la 5 până la 10 ceasuri seara, la podu Mivai Vodă, lângă biserica Sf. Ioan, vor sta birjari de droșcă care vor aduce pe domnii doritori la Școala de înotat și le vor întoarce îndărăt, cu plata de ½ sfanțih pentru o persoană. (*Ibidem*, p. 4 (220), 14 iulie 1845)

Cismari și croitori la pirotehnia armetei, Domnești, 1928-1929.
În centru caporal cismar Stan Manolache din Bolintin Vale (Arhiva Florica Dumitrescu)

DIN ȚARA VRANCEI

NECULAI TECUCEANU este născut la 22 februarie 1925, în satul Salcia Nouă, comuna Ciorăști, județul Vrancea (sat „de adunătură”, iar ca vechime „dăm 100 de ani în urmă”, cu pământ mai zlotos, apă cam sălcie, astăzi cu 280 de case locuite și 40-50 părăsite). Acum, satul se destramă, școala a rămas pustie, căci nu mai există decât 7-8 copii de vârstă școlară. Tatăl lui, moș Tănase Tecuceanu, era născut în 1897 la Măicănești, deci localitatea Salcia Nouă a apărut după acest an. Nucul din curtea casei sale a fost plantat de bâtu' Marin Tecuceanu și soția sa, Nița, după ce se stabiliseră în acest sat de însurăței veniți de la Slobozia, Mărtinești, Nicolești, Dăscălești, Ciorăști, Gologanu, unde nu mai exista teren pentru casele familiilor tinere. Nu au putut primi pământuri fertile în zonele unde acestea existau, căci acolo aveau moșii niște boieri greci, printre care Gogu Tătăranu. Comuna Ciorăști are astăzi șapte sate, cu nume sugestive: Ciorăști, Mihălceni, Salcia Veche (Leșinați), Salcia Nouă, Satul Nou, Spătăreasa, Codrești.

Bătrânul Neculai, care în curând va împlini 89 de ani, își iubește satul în care a trăit, unde și-a lucrat cu evlavie pământul, unde își duce azi singur viața: „Sunt ca o vrabie pe cracă: acum sunt, acum dispar”, privește el cu seninătate apropierea trecerii în lumea de dincolo. Își amintește, acum, în vremea sărbătorilor de iarnă, despre obiceiurile din zona de câmpie a Vrancei, azi pe cale de dispariție. Cel mai viu este cel legat de colinde: „În ajunul Crăciunului, în cursul zilei, o ceată de 15-20 de flăcăi ne adunam toți grămadă în centrul satului și alegeam un zaraf, care socoteam că e mai cinstit, pentru că unii dădeau puțin sau fugeau cu banii. Grupul de colindători era format numai din flăcăi în jur de 15-18 ani, până-n 20, căci de la 20 încolo se însurau. Prima dată îl colindam pe preot, apoi pe cei doi învățători (omu' și femeia lui) și pe urmă de rând. Intram și întrebam: pe cine colindăm ? Pe cine vrea gazda ! La noi se cântau colinde de flăcău, de fată mare, de tânăr, de bătrân. Cei din satele învecinate aveau altfel de colinde, alte sate aveau și colind de preot; la noi, pentru preot, se zicea colindul de tânăr. Astăzi nu mai are cine colinda, nu se mai știu colinde, le-au uitat, nu mai sunt în sat flăcăi, au plecat. S-au păstrat până acum vreo 7-8 ani în urmă, după anul 2000. Gazda îi răsplătea pe colindători, care umblau din casă-n casă. La sfârșit, se dădeau bani zarafului, care intra-n casa omului, îi săruta mâna și primea de la 2 la 10 lei, după cum era omul de pricopsit”. Iată aceste minunate colinde:

COLIND DE BĂTRÂN

Sus, Doamne, la nouă mere,
Mi-arde nouă lumânări.
Sus îmi arde, jos îmi pică,
Picătura ce-a picat
Ruptu-mi-s-a, făptu-mi-s-a,
Pârâiaș de vin cu mir.
Dar în el cine se scaldă ?
Scaldă-s-ar bun Dumnezeu.
El se scaldă, se-mbăiază,
Cu mult mir se miruiază
Și la masă se așează.
Și-al doilea pârâu cu apă
Dar în el cine se scaldă ?
Scaldă-s-ar bătrân Crăciun.
El se scaldă, se-mbăiază,
Cu mult mir se miruiază
Și la masă se așează,
Tot de rând cu Dumnezeu.
Și-al treilea pârâu cu mir
Dar în el cine se scaldă ?
Scaldă-s-ar bătrân *cutare*.
El se scaldă, se-mbăiază,
Cu bun mir se miruiază
Și la masă se așează
Tot în rând cu Dumnezeu.
Fost-am tânăr și-am putut,
Și-am putut de mi-am făcut
Cruciuliță la răspântii –
Îndrepta-s-ar rătăciții.
Fost-am tânăr și-am putut,
Și-am putut de mi-am făcut
Puțurele-n câmpuri grele –
Adăpa-s-ar secetoșii.
Fost-am tânăr și-am putut,
Și-am putut de mi-am făcut
Case nalte lângă drumuri –
Dăposti-s-ar friguroșii.
Fost-am tânăr și-am putut,
Și-am putut de mi-am făcut
Podurele peste râuri,
Să treacă care pe ele
Și-ncărcate și deșarte.
Asta-i gazda lui Cristos,
Rămâi, om bun, sănătos,
Că te-am colindat frumos !

Constanța CRUDU

COLIND DE TÂNĂR

Înăuntru' acestor curți
Cestor curți, cestor domnești
Sunt 2 meri mari luminați
De tulpină-s depărtați,
De vârfuri-s amestecați.
La tulpina acestor meri
E un pat dalb încheiat.
Dar și-n pat cine-i culcat ?
E culcat jupân *cutare*
Cu-a lui dalbă jupânească.
Ei dormeau, se hodineau,
Doamna din somn se pomeniră
Și din gură-așa grăiră:
Scoală, scoală, măi domn bun,
Că ne-a nins, ne-a viforat.
Domnu' din somn se treziră
Și-ntr-un cot s-a rezemat,
Pe fereastră se uitară
Și din gură-așa grăiară:
Fă, nevastă, minte proastă,
Nici n-a nins, n-a viforat,
Vânt de vară a bătut,
Flori de măr s-a scuturat,
Peste noi, peste-amândoi,
Peste feți de gramofeți.
Asta-i gazda lui Cristos,
Rămâi, om bun, sănătos,
Că te-am colindat frumos !

COLIND DE FLĂCĂU

De lătur' acestui sat
Mult sobor s-a adunat,
Dar soborul de ce este ?
Tot de fete și neveste,
Dar mai multe fete mari,
Fete mari și de cucoane.
Puse mâna-n zări de soare,
Zări de soare pă sub soare,
Zări păun cu coada verde
(Da) nu-i păun cu coada verde
Că-i *cutare* flăcău mare
Pe-un cal negru stă călare.
El de tare ce fugea
Nimenea nu-i mulțumea,
Numai ea, ibovnica sa,
Numai ea că-i mulțumea.
Hai la horă să jucăm,
Să jucăm să ne-nvățăm,
Să jucăm gene la gene
Ca doi porumbei la pene,
Să jucăm față la față
C-așa Dumnezeu ne-nvață.
Asta-i gazda lui Cristos,
Rămâi, om bun, sănătos,
Că te-am colindat frumos

COLIND DE FATĂ MARE

Prin cel cer, prin ceru-i cer
La creanga de vișinel
E un dalbu legănel.
Dar în leagăn cine șade ?
Ci șade de-o fată mare.
(Și) nu șade cum se șade,
Tot cosea și ghindosea
De-un guler și de-o batistă.
Guleru-i al frati-său,
Batista-i a lu' Văleleu.
Mai la urmă ce să vezi ?
Vin trăsuri nezugrăvite
Cu postav verde-nvelite
Și nu vine ca să stea
(Ci) vine ca să mi-o ia,
Să mi-o ia și să mi-o ducă
Peste munți într-alte curți.
Dar acolo ce s-o vezi ?
Chelărița banilor, stăpâna ciobanilor.
Asta-i gazda lui Cristos,
Rămâi, om bun, sănătos,
Că te-am colindat frumos !

La sfârșit de an

Paul Gheorghiță CURT
clasa a IX-a

În fiecare an, țiganii spoitori din Bolintin Vale sărbătoresc Revelionul pe aceeași dată cu cel sărbătorit pe tot globul (31 decembrie). Înaintea sărbătorii cu o zi, aceștia se pregătesc cu toate cele necesare Revelionului specific lor: pâinea de casă împletită, orez cu lapte, sarmale, pește fript, salată de boeuf.

În dimineața de 31 decembrie se împarte orezul cu lapte și țuică fiartă, iar seara se pune masa și se așează toate cele pregătite pentru evenimentul din seara Anului Nou.

Cei mai în vârstă rămân în camera unde este organizat evenimentul, iar ceilalți se duc până la poartă cu ceva în mână (vin, pâinea împletită și ceva dulciuri), întorcându-se cu acestea înapoi și strigând *Bahtale tumarii Vasia !* (Norocos Revelionul vostru !) Pupă mâna vârstnicilor și pe urmă se grupează câte două persoane, în general cuplurile, și rup pâinea împletită. Înainte de a rupe pâinea care arată norocul din anul ce începe, ei se închină. În interiorul pâinii se află o monedă și deasupra o floare din aluat, având semnificația că în partea cui cade moneda se spune că va aduce bani tot anul, iar floarea arată cu al cărui noroc se vor face banii.

După aceste întâmplări se așează cu toții la masă, mănâncă și așteaptă vizita cuplurilor proaspăt căsătorite în neam. Aceștia aduc o sticlă cu vin și o pulpă de pui pregătită și când ajung la ușă strigă și ei *Bahtale tumare Vasia !* și pupă mâna oamenilor mai în vârstă decât ei, petrec ceva timp împreună, iar la plecare primesc cadouri (așternuturi, lenjerii, haine).

Dimineața de 1 ianuarie, de Sf. Vasile, tinerii se duc la nași cu plocon: curcan, tort, mezeluri, whisky, vin, sucuri etc. Ajungând la nași încep să strige iar nașii îi invită înăuntru cu *Aven Devlesa !* (Veniți cu Dumnezeu !). Intrând în casă ei pupă mâna nașilor și stau câteva ore petrecând cu ei. La plecare finii pupă mâna nașilor din nou și primesc cadouri: copiilor se dau haine, femeilor câte o basma și ceva pentru casă (covor, pătură, oale).

Pe 2 ianuarie femeile se duc la râu cu resturile (gunoiul) și le aruncă pe apă, semnificând acțiunea familiei pe tot anul.

POSTUL NAȘTERII DOMNULUI sau al *CRĂCIUNULUI*

Pr. Vasile Valeriu DUMITRESCU

Până unde trebuie să postim ? Sau până unde putem renunța la plăcerile noastre ? Până unde putem să ne strunim slăbiciunile ?... Timpurile pe care le trăim nu ne mai ajută așa de mult să ținem un post cum se ținea, poate, în vechime. Starea noastră sufletească

nu mai poate fi cea de acum două mii de ani, sau o mie de ani, sau cea a bunicilor noștri. Starea noastră de spirit, a celor care alergăm clipă de clipă după glorie, după bani, care suntem în continue căutări... Foarte rar obținem o pace sufletească. Până unde putem posti ?

Nașterea Domnului este pentru mulți cea mai frumoasă sărbătoare a creștinătății. Cea mai plină de bucurie. Este cea care îți aduce aminte că în fiecare an ai ocazia să devii mai bun, să crești cu un suflet curat, să iubești mai mult, să ierți mai mult. Cu fiecare an care trece te maturizezi în credință. Pentru orice maturizare trebuie să faci sacrificii. Să dăruiești, dar să și primești. Să dăruiești frumos, și bine, și iubire. Nu întotdeauna darurile sunt răsplătite de oameni. Dar pentru un creștin, a dărui, a ierta și a iubi fac parte din esența lui.

Până unde trebuie să postim ?

Până când ne vom simți așa de curați sufletește încât Bucuria Nașterii Domnului să o primim ca pe cel mai frumos dar. Sufletul să ne fie atât de curat, încât să auzim îngerii cântând.

Să ne pregătim. Să ne maturizăm. Să facem un exercițiu cu noi înșine.

Nu suntem totdeauna pregătiți să postim, uneori nu vedem utilitatea acestui lucru. Care este primul pas pe care trebuie să-l facem pe drumul către mântuire. Cea dintâi nevoie a omului zilelor noastre este mărturisirea păcatelor.

Postul Crăciunului amintește de postul de 40 de zile al lui Moise înainte de primirea Tablelor Legii. Acest post are o semnificație specială, pentru ca se încheie o sărbătorire a ceea ce a fost făgăduit omului de către Dumnezeu: venirea Mântuitorului. Este un post ușor, pentru ca toate sâmbetele și duminicile de după 21 noiembrie au dezlegare la pește. De asemenea, sunt și câteva sărbători importante în postul acesta. Prima este Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, apoi sărbătoarea Sfântului Andrei și cea a Sfântului Nicolae, destul de venerat la noi, doar avem atâtea biserici și mănăstiri care-i poartă hramul. Luna decembrie, liturgic vorbind, este luna profeților. Slujbele bisericii confirmă. În cântările lor se celebrează mulți profeți din *Vechiul Testament*. Zice undeva Sfântul Ioan Evanghelistul: „Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru cea care rămâne spre viața vesnică". Trebuie să ne străduim să postim în vederea întâmpinării Nașterii Mântuitorului.

Unora li se pare greu sau, mai rău, li se pare inutil. Ei trebuietotuși sa se străduiască.

Postul cel de mâncare este primul pas, cel mai la îndemână, pasul de bază, care apoi trebuie coroborat cu cel de suflet. A ține post de mâncare este oarecum ușor, mai greu este să poți ierta pe cineva de răul pe care ți l-a făcut, să poți să nu răsplătești cu rău pe acela care ți l-a făcut, este greu să nu întorci cuiva vorba urâtă pe care ți-a adresat-o, așa cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur. E la îndemâna noastră să pornim de la bază, cu postul cel de mâncare. Iar Sfântul Vasile cel Mare spune: „Noi am fost scoși din Paradis pentru ca nu am postit. Trebuie să postim pentru a ne întoarce în paradisul ceresc". Postul repară pierderea pe care noi am suferit-o prin faptul că Adam nu a postit și ne împacă cu Dumnezeu.

O componentă a postului este spovedania, apoi dacă primim dezlegarea de la duhovnic, putem să ne împărtășim, ceea ce ne va prilejui întâlnirea cu Hristos. Greu lucru pentru mulți. Cum să meargă ei să se spovedească, doar și preotul este om ca și ei, păcătos ca și ei. Dar preotul are ceva ce oamenii obișnuiți nu au. Harul de a ierta și dezlega. Spovedania sau mărturisirea este Taina care dăruiește iertarea păcatelor celui care de bunăvoie și le descoperă în fața duhovnicului cu sinceritate. Spovedania trebuie să fie sinceră, clară, curată, completă pentru ca păcatele noastre să fie iertate. Povățuirea duhovnicească a fiecărui suflet este lucrarea duhovnicului, care dă sfatul potrivit cu structura sufletească a fiecăruia. Doar astfel putem spera la vindecare sufletească și iertare. Este necesar ca măcar în fiecare post să ne spovedim și să ne împărtășim, sau, măcar o dată pe an, de Paște.

Clevetirea și judecarea aproapelui sunt unele din cele mai mari păcate, pentru că arată lipsa de dragoste față de oameni și egoism. Iscodirea celorlalți, clevetirea, judecarea și disprețuirea aproapelui a devenit un rău general, care ne îndepărtează de harul dumnezeiesc.

Postul ține 40 de zile: de la 15 noiembrie la 25 decembrie. Lăsăm sec în seara Sf. Ap. Filip, la 14 noiembrie. Dacă această zi cade miercurea sau vinerea, începem postul în 13 noiembrie. Marțea și joia se dezleagă la untdelemn și vin, iar sâmbăta și duminica, dezlegare la pește, untdelemn și vin.

Dacă în zilele de luni, miercuri și vineri prăznuim vreun sfânt mare, însemnat în calendar cu cruce neagră, mâncăm untdelemn și vin; iar de va cădea hramul bisericii, sau sărbătoare însemnată în calendar cu cruce roșie, atunci dezlegăm și la pește. Marțea și joia mâncăm pește, untdelemn și vin, când cade în aceste zile vreun sfânt mare, hramul sau sărbători cu roșu. În ziua de *Ajun*, 24 decembrie, se mănâncă tocmai seara și anume: grâu fiert îndulcit cu miere, poame, covrigi sau turte de făină, căci cu semințe a ajunat Daniil proorocul și cei trei tineri din Babilon, care au prevestit Nașterea lui Hristos. La Crăciun, în orice zi ar cădea, mâncăm de dulce.

Sfântul Nicolae

Postul Crăciunului – calendar popular.

În calendarul popular al românilor fiecare zi are o poveste, o povață, o învățătură. Momentul intrării în Postul Crăciunului este pregătit cu mare grijă.

Postul Crăciunului, în comparație cu celelalte posturi de peste an – Paști, Sânpetru, Sântămărie – este din punct de vedere al distracției mai puțin sever. În lumea satului încep șezătorile. Momente magice în care se leagă prietenii, care mai târziu, în primăvară, se vor transforma în logodne și apoi în nunți, prilej de bucurie pentru tot satul. În timpul șezătorilor se învață frumoasele colinde, pentru ca de Crăciun bucuria Nașterii Domnului să fie completată de frumusețile sufletului românesc. Se organizează cetele de colindători.

În prima parte a postului Crăciunului, în calendarul popular sunt obiceiuri importante: Filipii, Ovidenia, Noaptea strigoilor, Sânnicoară și altele. Obiceiuri specifice unui enigmatic început de sezon sau an, probabil dacic. Iată câteva din ele:

Filipii. În aceste zile de la mijlocul lunii noiembrie se celebrau Filipii de Toamnă prin diferite acte rituale: alungarea spiritelor rele prin zgomote și împușcături, ungerea cu usturoi a ușilor, a porților și ferestrelor, îmbumarea păsărilor cu rămășițe de la masa de seară, întoarcerea vaselor din casă cu gura în jos, ca să nu se ascundă în ele spiritele rele.

Ovidenia. Ziua Intrării în Biserică a Fecioarei Maria, numită Ovidenia, Obrejenia sau Vovidenia, corespunde în calendarul popular cu celebrarea unei divinități a lupilor, Filipul cel Șchiop

Sfântul Andrei

sau Filipul cel Mare (21 noiembrie). În noaptea de Ovidenie, când se credea că se deschide Cerul și vorbesc animalele, se priveghea la lumina unei lumânări încolăcite pe o strachină cu apă de leac. Se făceau farmece și descântece, se afla ursita, se efectuau observații și perviziuni meteorologice. Întrucât se credea că în noaptea de Ovidenie strigoii circulau fără opreliște se ungeau cu usturoi cercevelele ferestrelor, tocurile ușilor, vatra și cuptorul, care comunicau prin horn cu exteriorul. Pentru apărarea vitelor împotriva sălbăticiunilor se interzicea orice activitate legată de prelucrarea lânii și a picilor de animale.

Apariția celor doi sfinți-moși, Moș Andrei și Moș Nicolae, începutul iernii și punerea în mișcare a haitelor de lupi sunt semne evidente de îmbătrânire și degradare a timpului calendaristic. Ordinea se deteriorează neîncetat, astfel că la 29/30 noiembrie, în Noaptea Strigoilor, se ajunge la starea simbolică de haos, cea dinaintea creației. Noapte de spaimă, întrucât spiritele morților ies din morminte și împreună cu strigoii vii, „care își părăsesc culcușurile fără a avea vreo știință despre aceasta", se iau la bătaie pe la hotare, răspântii de drumuri și prin alte locuri necurate. Duelurile sângeroase cu limbile de meliță și coasele furate din gospodăriile oamenilor se prelungesc până la cântatul cocoșilor, când spațiul se purifică, duhurile morților se întorc în morminte, iar sufletele strigoilor revin în trupurile lor. Atmosfera devenea și mai apăsătoare într-o importantă zi a lupului, fixată de tradiție la data de 30 noiembrie, la Sântandrei. Atunci lupul își poate îndoi gâtul țeapăn și devine mai sprinten, astfel că prada nu mai are scăpare. Oamenii trebuiau să ia măsuri suplimentare de pază a vitelor și să efecteze diverse practici magice de apărare împotriva lupilor. Nici un alt moment al anului nu era atât de prielnic pentru transformarea oamenilor în pricolici, oameni cu înfățișare de lupi, ca în ajunul și în ziua de Sântandrei.

Moș Nicolae sau Sânnicoară – pedepsește dar și dăruiește. Divinitatea din categorie sfinților-moși care a preluat numele și data de celebrare a Sfântului Nicolae din calendarul creștin (6 decembrie) este numită în calendarul popular Sânnicoară (Transilvania), Moș Nicolae (Muntenia). Sfântul Nicolae a fost un personaj real: Arhiepiscop al Myrei. în tradițiile românești are însă și unele atribuții străine unui sfânt: apare pe un cal alb, aluzie la prima zăpadă care cade în luna decembrie; păzește soarele care încearcă sa se refugieze pe lângă el, spre țărmurile de miazănoapte pentru a lăsa lumea fără lumină și căldură; stăpânește apele, fiind patron al corăbierilor, pe care îi salvează de la înnec; apără soldații în război, ajuta văduvele, orfanii și fetele sărace la măritat; aduce copiilor daruri în noaptea de cinci spre șase decembrie și îi pedepsește când sunt leneși și neascultători s.a. De ziua lui se fac vrăji, farmece și prognoze meteorologice, se pun crenguțe de pomi fructiferi (măr, păr, cireș, prun) în apă la căldura camerei, pentru a fi înflorite de Anul Nou, când se aprecia rodul livezilor și erau folosite ca sorcovă.

Eveniment editorial de excepție la Bolintin

Virginiei Pilat
Manuscrisul cu scriitori

Mihai Dinu

Pentru mine, festivitatea de astăzi constituie un dublu prilej de bucurie. Mai întâi, pentru că vin pentru prima dată în contact nemijlocit cu membrii unei asociații culturale pe care o cunoșteam doar din relatările bunului meu prieten Ștefan Crudu. Prin intermediul său și al lecturilor din remarcabila revistă *Sud*, sunt de mai mulți ani la curent cu activitățile pe care le desfășurați aici și, o spun fără rezerve, apreciez că ele ar trebui să constituie un model pentru comunitățile locale din multe alte zone ale țării.

După cum știți, se vorbește astăzi mult, poate prea mult și nu fără o notă de demagogie, despre descentralizare, despre imperativul ca deciziile administrative, economice și de altă natură să se apropie de cetățean, astfel încât acesta să devină nu doar obiect, ci și subiect activ în luarea măsurilor care îl privesc. La nivelul vieții culturale, descentralizarea ar trebui să însemne creșterea semnificativă a vizibilității creatorilor din comunitățile locale, dar într-o manieră diametral opusă celei promovate în trecut de defunctul festival „Cântarea României". Pe atunci se pleca de la ideea falsă că o mișcare culturală declanșată prin ordin de sus ar putea da rezultate care să reziste timpului. Nimic mai incomparabil cu ideea de cultură decât o asemenea abordare !

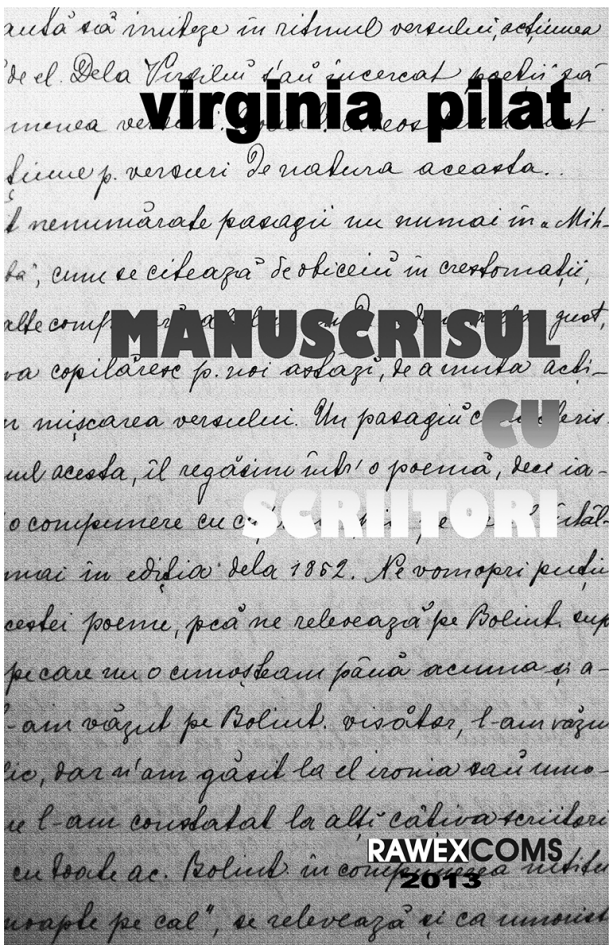
Ceea ce se întâmplă de ani buni la Bolintin este exact opusul acestei viziuni caricaturale asupra acțiunii culturale. Aici, fără vreun impuls exterior și chiar fără sprijinul financiar ori logistic al autorităților centrale, un grup de oameni inimoși, iubitori de istorie și literatură le oferă semenilor lor un „produs" original care, parafrazând o expresie la modă, s-ar putea numi „cultura la firul ierbii", adică una legată direct de realitățile prezente și trecute ale locului lor de baștină. Cu stăruință și, nu în ultimul rând, cu eforturi și sacrificii personale demne de toată lauda, ei readuc în lumina actualității fapte și profiluri umane uitate sau pe cale de a fi înghițite definitiv de mareea timpului.

Printre recuperările care li se datorează, una cu totul deosebită este descoperirea și publicarea, în condiții editoriale excelente, a scrierii, mai mult decât centenare, pe care distinsa profesoară bucureșteană Virginia Pilat a consacrat-o vieții și operei unora dintre poeții de frunte ai veacului XIX, printre care se numără și cel mai ilustru bolintinean, Dimitrie Bolintineanu însuși. Acesta este cel de al doilea prilej de bucurie despre care voiam să vorbesc.

În excelenta postfață a cărții, colegul Vasile Grigorescu deplânge faptul că nu ni s-a transmis nicio imagine a autoarei. În compensație însă, și acest lucru mi se pare incomparabil mai important, lucrarea Virginiei Pilat se constituie ea însăși într-un valoros portret intelectual. Cartea ne revelează figura luminoasă a unei profesoare de liceu din alte timpuri a cărei cultură și competență ar putea constitui oricând un model, dacă nu chiar un motiv de invidie pentru mulți dintre universitarii noștri actuali.

Într-o vreme în care niciunul dintre autorii analizați și comentați de autoare nu se bucurase încă de o prezentare monografică, Virginia Pilat suplinea strălucit această carență și oferea un posibil model de istorie literară, de care, din nefericire, posterității nu i-a fost dat să profite. în ceea ce îl privește pe Bolintineanu, folosind exemplar sursele documentare disponibile în epocă, autoarea a reconstituit biografia acestuia și a trasat totodată liniile de forță ale parcursului său creator, prin compararea atentă a edițiilor succesive ale scrierilor sale. Concluziile acestei retrospective critice nu sunt neapărat favorabile poetului, dar evidențiază, în schimb, calitățile eminente ale autoarei, discernământul și independența sa de gândire, chiar și față de tradiția școlară pe care ar fi fost chemată să o apere (se știe că la serbările de sfârșit de an rareori lipseau recitările din baladele istorice, al căror suflu patriotic făcuse să îi fie trecute cu vederea poetului unele carențe de ordin strict literar). Multe dintre judecățile emise de Virginia Pilat au rămas în picioare, fiind confirmate de marii noștri istorici literari de mai târziu.

Iubitoare de poezie, comprehensivă și poliglotă, Virginia Pilat a dispus de orizontul cognitiv necesar

pentru a putea compara producțiile poeților români cu opere similare din literaturile franceză, germană sau italiană. Ea plasează astfel producția lirică națională în contextul european, evidențiindu-i atât meritele, cât și scăderile într-o analiză de incontestabilă subtilitate, la fel cum o raportează și la cealaltă sursă fundamentală de inspirație a poeților noștri, care a fost creația folclorică. Nu putem decât să regretăm pierderea celorlalte scrieri ale autoarei, a căror existență o putem doar presupune, pornind de la aluziile și trimiterile pe care le face în treacăt la alți poeți, mai vechi sau mai noi, precum Costache Conachi sau Eminescu.

Aș mai ține să remarc imaginea indirectă pe care ne-o oferă cartea Virginiei Pilat asupra școlii românești de la cumpăna veacurilor XIX și XX. Nivelul intelectual al dascălilor, dar și complexitatea cunoștințelor care erau predate elevilor, are darul să ne lase visători pe noi cei care trăim într-o vreme în care ni se solicită fără încetare simplificarea programelor didactice, reducerea orelor de curs și limitarea drastică a cantității de informație transmisă elevilor și studenților.

(26 octombrie 2013, Bolintinul din Vale)

Prof. Dinu și... Dinu !

Gen. Gh. Dragomir, prof. Geanina Mehedințu și "cadrele" tinere

Prof. Nicolae Scurtu și o admiratoare

"Târgul" de Sf. Dumitru

Nicolae Scurtu, Ștefan Crudu, Mihai Dinu, pr. Vasile Valeriu Dumitrescu, Mihai Plămădeală...

Gen. Gh. Dragomir, Constantin Bărbuță, Vasile Grigore

Victoria Milescu, I.C. Ștefan, Constantin Lupeanu, Dumitru Dumitrică

Evenimentul purtând acest nume s-a desfășurat în zilele de 25 și 26 octombrie 2013 la Bolintinul din Vale în organizarea *Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu* cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei.

Manifestările au atras un public numeros, precum și participanți de prestigiu din aria culturii și societății românești, cărora le mulțumim și cu această ocazie: Mihai Dinu, Nicolae Scurtu, Gheorghe Dragomir, Dorin Suciu, Neagu Udroiu, Constantin Lupeanu, Corneliu Ostahie, Vasile Răvescu, Victoria Milescu, Emil Păunescu, Raluca Tudor, Ion C. Ștefan, Mihai Plămădeală, Irina Airinei Vasile, Florica Ceapoiu, gen. Gh. Dănilă. Intervențiile dumnealor au asigurat succesul manifestărilor și creșterea interesului pentru subiectele abordate.

Prezentarea cărților scrise de generalul de brigadă Gh. Dragomir, fiu al localității, au suscitat un viu interes la care autorul a răspuns prin oferirea unui important număr de volume, gestul dumnealui impresionând în mod deosebit.

Au fost prezente numeroase cadre didactice: Geanina Mehedințu, Iuliana Beldiman, Mihaela Enache, Georgeta Sima, Nicoleta Savu, Andreea Trăistaru, Marian Dumitru, Ramona Badea, Elena Stancu. Dintre ele trebuie să o remarcăm pe profesoara Geanina Mehedințu care a venit însoțită de un grup de elevi purtând uniforme școlare, constituindu-se într-o pată de culoare emoționantă pentru toți cei de față.

TOAMNA CULTURALĂ BOLINTINEANĂ 2013

BOLINTIN VALE

> 25 octombrie, ora 14 – Sala de Consiliu a Primăriei Bolintin Vale:
România în lumea geopoliticii contemporane: prezentarea cărților domnului general de brigadă Gheorghe Dragomir: *Recviem pentru spioni*; *Europa cu capul în stele și trupul însângerat*; *Între scutul antirachetă și Katiușa rusească: România, timp și destin.*

> 26 octombrie, de la ora 13 – Sala de Consiliu a Primăriei Bolintin Vale:
- *Virginia Pilat – un destin în bătaia timpului*: lansarea volumului *Manuscrisul cu scriitori*, editat de Asociația Bolintineanu, Editura RawexComs, 2013;
- Șerban Tomșa, *Călugărul negru*: lansarea romanului scriitorului Șerban Tomșa, apărut la Editura Tracus Arte, 2013;
- Victoria Milescu, *Existențele fastuoase*: lansarea volumului de versuri al scriitoarei Victoria Milescu, Editura Semne, 2013;
- Dumitru Dumitrică, *Albastrule cer, albastrule cer!...*: lansarea ultimei cărți a poetului, originar din Bolintinul din Deal, apărută la Editura RawexComs, 2013;
- *Călinescu și Carbarău – corespondență culturală*: comunicare științifică a profesorului Nicolae Scurtu privitoare la corespondența inedită între marele critic George Călinescu și profesorul bolintinean Ion Carbarău;
- *Proiectul Cultural „Școala Veche”*: premierea elevilor câștigători ai Concursului *Școala Veche*, menit să conștientizeze importanța socio-culturală a acestui edificiu;
- **Târgul creatorilor bolintineni: carte, anticariat, manufactură.**

Eveniment organizat de ASOCIAȚIA PENTRU CULTURĂ ȘI TRADIȚIE ISTORICĂ BOLINTINEANU cu sprijinul Consiliului Local al orașului Bolintin Vale și al domnului primar Nicolae Sugurel.

Parteneri: Viatrix Star 2004; Mavrosan Trading; Neni Gym; RawexComs;

Dintre „localnici” subliniem participarea lui Nicolae Sugurel (primarul localității), Alexandru Pâslaru, Victor Dobrișan, Ioan Ivan, Vlad Dragomir, Traian Chiva, Mariana Chiva, Dumitru Pâslaru, Dumitru F. Ion, Mioara Dănăilă, Maria Boștinescu.

Organizatori: Ștefan Crudu, Marian Grigore, Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Ciprian Necșuțu, Dumitru Dumitrică, Dan Florică, Corneliu State, pr. Valeriu Dumitrescu, Fănela Constantin, Gabriel Stegărescu, Alexandru Sorin Grigore, Oana Dobrin, Vasile Grigore.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Surorile BONAPARTE și pasiunea pentru frumos

Florin COLONAȘ

Muzeul Marmottan-Monet reprezintă unul dintre prestigioasele muzee ale Parisului. A luat ființă printr-o donație a doi mari iubitori de artă – tată și fiu, care diversele lor preocupări au strâns cu multă pricepere, un număr impresionant de obiecte de valoare, pe care apoi le-au pus la îndemâna publicului, iubitor de frumos.

Inginerul Marmottan – tatăl, s-a dovedit a fi nu numai un priceput inginer și director de exploatări miniere, dar și un inventator, precum și un mare iubitor de artă, un mecena, dar în același timp și un talentat pictor și totodată un prieten al breslei acestora. Fiul și-a urmat tatăl, dovedindu-se și el un colecționar pătimaș.

Ulterior, fondul muzeului s-a mărit, așa că astăzi în elegantele săli se află o bogată colecție de lucrări ale lui Claude Monet, cuprinzând o suită de pânze cu celebrii săi nuferi, surprinși în diferite anotimpuri și la diferitele intervale ale unei zile. Tot aici se află în expunere permanentă celebrul tablou „Impression, soleil levant", al lui Monet, cumpărat de medicul român George Bellu, lucrare simbol, de la care derivă și numele unei mișcări artistice fundamentale pentru istoria picturii moderne – impresionismul.

În colecția Marmottan, au existat suficiente mărturii ale pasiunii celor doi colecționari pentru Napoleon și epoca sa. De aceea, piesele colecției augumentate cu altele aduse din mari muzee ca și din colecții particulare, au făcut posibilă organizarea unei expoziții despre surorile lui Napoleon.

În colecția Paul Marmottan (1856-1932) existau o multitudine de piese, rod al pasiunii colecționarului pentru Primul Imperiu și exista de asemenea o colecție de efigii ale suririlor lui Napoleon, ceea ce a constituit linia directoare a alcătuirii unei expoziții având drept tematică cele trei surori ale Împăratului. Deși despre Elisa, sora cea mai mare, s-au făcut expoziții în Italia, actuala expoziție în care sunt reunite cele trei surori, reprezintă o premieră absolută.

Întâlnim în istoria culturii tema celor trei surori. Să amintim însă piesa lui Cehov – *Trei surori*, dramă în patru acte, scrisă între 1900-1901 și despre care autorul îi scria lui Gorki: „A fost foarte greu de scris. Gândește-te e vorba despre trei eroine, fiecare trebuie să fie în genul ei și toate trei ... fiice de general". Dacă Olga, Mașa și Irina, au ridicat probleme în construcția dramatică, pentru un strălucit scriitor cum a fost cazul lui Anton Pavlovici Cehov, vă dați seama ce probleme au existat într-o familie britanică, Brontë, unde au fost trei fete și toate trei scriitoare de renume. Este vorba despre Charlotte, autoarea romanului *Jane Eyre*, Emily Jane, cu al său celebru titlu *La răscruce de vânturi* și sora mezină Anne, cunoscută pentru culegerea de povestiri didactice și de moravuri *Agnes Grey*.

Într-o familie cu 13 copii, dintre care opt au supraviețuit (cinci băieți și trei fete), au fost destule probleme, dar fetele au reușit să se impună, desigur, prin rolul protector al fratelui mai mare Napoleon Bonaparte. Personalități feminine distincte, fiecare dintre surorile Împăratului s-a dovedit a avea trăsături proprii, care o scoteau în evidență.

Mamei Împăratului, Maria Laetiția Ramolino, printr-un decret din 1805, i-a fost acordat titlul „Alteța sa Imperială, Doamna Mamă a M.S. Împăratul". Mai aproape de zilele noastre exista un titlu și o medalie care recompensa devotamentul unor femei care ajutau sporirea indicelui demografic, acela de „Mamă Eroină"...

Napoleon Bonaparte s-a dovedit a fi un frate autoritar și totodată protector, atunci când era vorba despre surori.

Mezina, Elisa, grație unei burse va părăsi Corsica și va studia începând de la șapte ani până la cincisprezece la Saint-Cyr. Singurele vizite pe care le va primi vor fi cele ale lui Napoleon, devenit și tutore după moartea tatălui lor, Charles Bonaparte. Căsătoria la douăzeci de ani a Elisei cu un obscur ofițer corsican, a fost aranjată de Doamna Mamă.

Dorința Paulinei, care intenționa să se mărite cu un om cu o reputație tristă (Fréron) a generat un veritabil consiliu de familie, care s-a ținut în somptuosul cartier general de la Mombello. Cu autoritatea-i binecunoscută, Napoleon a hotărât să-l ia ca soț pe generalul Leclerc. La rqndul ei, Caroline îl va seduce pe generalul Joachim Murat.

Elisa, Pauline și Caroline Bonaparte, alcătuiesc un savant amestec de frumusețe, de grație și de spirit. Toate trei au devenit modele ale celor mai reputați artiști ai momentului precum sculptorul Antonio Canova, sau pictorii François Gérard, François Xavier Fabre sau Ingres.

Elisa, în 1809, devine mare ducesă de Toscana, va adapta Codul Civil, modernizează palate și apitale, înființează școli. Reformează Academia de sculptură de la Carrara. Prin celebra școală și materialul de calitate de aici se vor răspândi în întreaga Europă chipurile sculptate ale Familiei Imperiale. Inițiează o banca de sprijin pentru artiști. Va milita pentru reconsiderarea scriitorului François René viconte de Chateaubriand. După căderea Imperiului în 1814, Elise va rămâne în Italia și se va preocupa de siturile arheologice.

Pentru Marmottan, Elise reprezenta „al doilea geniu" al familiei imperiale. Energia creatoare a Elisei, priceperea ei în guvernare, preocupările pentru lucrurile antice, îl determină pe colecționar sa întâlnească la Elisa „o prințesă prin gustul său rafinat și un adevărat mecena prin inima sa".

Paulina era favorita fratelui, cel mai puternic om al Europei și totdeodată era considerată una dintre cele mai frumoase femei din timpul său. Rămasă văduvă la numai 22 de ani, prin moartea generalului Leclerc (care a contactat febra galbenă fiind comandant al coloniei Saint-Domingo), adulată și curtată se va remărita cu prințul roman Camille Borghese. Napoleon va profita de acest mariaj, printre altele, cumpărând de la cumnatul său cea mai frumoasă colecție de statui antice din Italia.

Pauline rămâne la Paris, departe de soț, apare la cele mai elegante baluri din capitală, unde apariția ei stârnește de fiecare data senzație. Va decora spații în noul stil Empire. Extrem de cochetă, în cel mai nou stil al modei, creează noul canon neoclasic al modei. Va rămâne în istoria artei prin lucrarea lui Antonio Canova, opera cea mai senzuală și scandaloasă a epocii – *Venus Victrix*, sculptata între 1804 și 1809, marmura alba fiind patinata în maniera cerii roșii, pentru a accentua realitatea, nud păzit cu gelozie de prințul Borghese. Va fi văzut de public de abia în 1902, o data cu deschiderea ca muzeu a Galeriei Borghese.

Toată viața Pauline a făcut din virtute o cascadă, având grijă să-și multiplice amanții. În insula Saint-Domingo, aflata în plina revoltă a frecventat trupa, de la soldați la generalii aflați în subordinea soțului. În timpul celui de al doilea mariaj, stând la Paris, a fost curtată și iubită de marii actori de la Comedia Franceză, care dupa căderea Imperiului au părăsit-o cu toții...

Caroline, care a venit pe lume în condiții familiale dificile, nu a primit educație decât la vârsta de 16 ani, de la o camerista din preajma Mariei-Antoinette, ceea ce nu a împiedicat-o sa devină o persoană cu gusturi dintre cele mai rafinate. Faptul este dovedit prin felul prin care a știut sa comande la cei mai mari ebeniști ai momentului, mobila pentru diferitele sale incinte.

Devenită regina Neapolelui, va contacta cei mai buni peisagiști, va fi pasionată de arta antică și se va preocupa de arheologie, va cultiva gustul pentru „stilul trubadur", atât de iubit de Împărăteasa Josefine. Pierzând tronul Neapolelui în 1815, văduva generalului Joachim Murat, va călători sub numele principesa Lipona, nimic altceva decât anagramarea numelui orașului Napoli, unde domnise...

Caroline la Elysée, Elisa la palatul Pitti, Pauline la vila „Paolina", în Franța ca și în Italia, surorile Bonaparte au ocupat numeroase imobile, toate decorate și mobilate cu același coeficient de lux, cu aceeași etichetă a propriului stil, totdeauna în regulile artei Empire.

Ce este în fond stilul Empire ? Privit simplu este stilul dezvoltat în perioada cuprinsă de la încoronarea lui Napoleon, în 1804 și căderea imperiului în 1815. Este vorba despre o varietate de stiluri. La sfârșitul secolului al XVIII-lea se dezvolta un stil pompos, *rocaille*, un prerococo, un amestec de forme antice și forme simple din timpul domniei lui Ludovic al XVI-lea.

Stilul *Empire* oferă o serie de culori: purpură, albastru nocturn, verde bronz, galben-auriu, dar și motive decorative – spade, foi de dafin, coif, Victorii, alaturi de motive morfologice (sfincși și grifoni), deopotrivă în pictură, mobilier, modă sau în artele decorative. O secvență din istoria ertelor în care trioul surorilor Bonaparte are un merit de necontestat.

Împăratul și-a sprijinit surorile. De fapt și-a pus și frații în poziții mai mult sau mai puțin importante. A avut grijă de toți...

Și iată cum surorile au știut să-și sprijine fratele, aceasta mare figură a istoriei.

Expoziția celor trei surori, dintr-o familie devenită celebră, va avea în anul ce vine o continuare, s-o numim firească, prin organizarea în capitala franceză a unei expoziții dedicate împărătesei Joséfine.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Dumitru Dumitrică, Ciprian Necșuțu, Gabriel Stegărescu, Corneliu State
www.revistasud.ro

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică:
Raluca Tudor

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com;
0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.